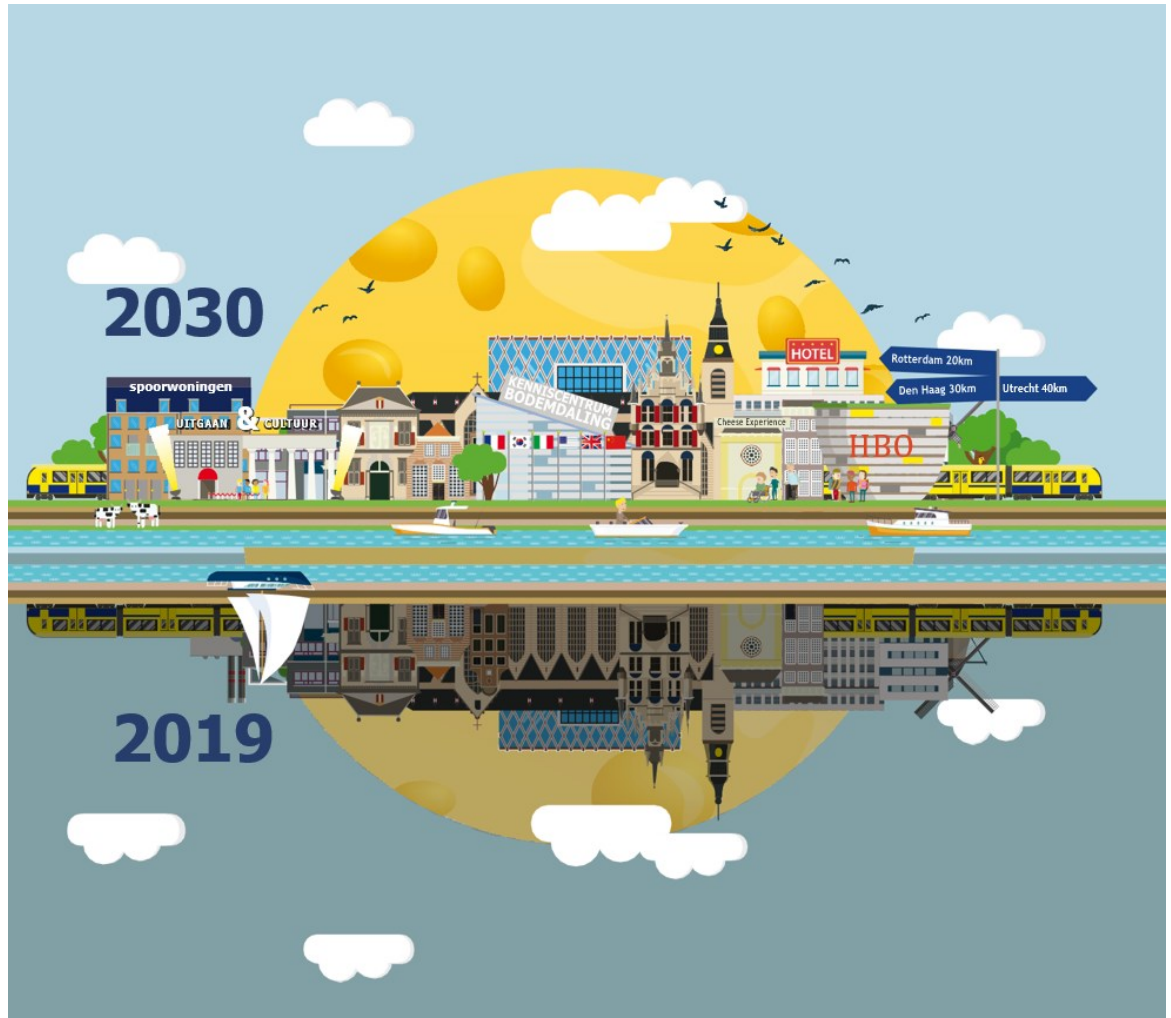

Toekomstvisie Gouda 2030

Gouda ligt goed!

Voorwoord

Hoe ziet Gouda er in 2030 uit? Wat onderscheidt Gouda als stad? Welke thema's vinden inwoners, ondernemers en andere partners van de gemeente van belang voor de komende jaren? En wat is de positie van Gouda in de regio op termijn?

Op deze en andere vragen moest een toekomstvisie voor Gouda antwoord geven, zo besloot de gemeenteraad van Gouda in februari 2018. Deze visie combineert een drietal functies: (1) verbinden en inspireren, (2) richting geven en (3) tot actie aanzetten. En die toekomstvisie moet tot stand komen met zoveel mogelijk inbreng vanuit de stad zelf. Over de horizon van deze bestuursperiode heen, los van verkiezingsprogramma's of een coalitieakkoord.

Zo geschiedde. Het eindresultaat ligt nu voor u. Het college van burgemeesters en wethouders van de gemeente Gouda is alle partijen erkentelijk die een bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van dit mooie document.

Om te beginnen zijn dat de leden van de regiegroep: een divers samengesteld gezelschap met kennis van en ervaring uit onder meer het bedrijfsleven, de woningbranche, de veiligheidshoek, de wetenschap, de zorg, het onderwijs, het vrijwilligersdomein, de culturele sector en het studentenleven. De leden van de regiegroep namen het op zich om het gehele traject te begeleiden, met ondersteuning door het bureau Futureconsult. Ze leverden suggesties op zowel proces als inhoud, hielden het college en de

raad scherp en vervulden een rol als ambassadeur van het hele traject in de stad. Ze toonden zich betrokken en bevolgen. Het college is alle leden van de regiegroep bijzonder dankbaar voor hun bijdrage aan dit traject en de bereidheid om de nodige vrije avonden op te geven om mee te denken over de toekomst van Gouda.

Dan was er de klankbordgroep, een gezelschap vanuit de gemeenteraad van Gouda met daarin alle partijen vertegenwoordigd. De klankbordgroep had de rol om de regiegroep periodiek van advies en feedback te voorzien. Ook was de klankbordgroep een belangrijke schakel als het ging om het tussentijds meenemen en consulteren van de gemeenteraad, waar drie sessies mee zijn georganiseerd om de voortgang te bespreken en om een reactie c.q. input te vragen voor belangrijke tussenproducten. Ook voor de leden van deze klankbordgroep is een expliciet dankwoord op zijn plaats.

En *last but not least* waardeert de gemeente alle inwoners, ondernemers, scholieren, bestuurders van buurgemeenten en andere partijen die de moeite namen om input te leveren voor de toekomstvisie. Die meedachten tijdens een toekomstcafé, beschikbaar waren voor een interview, hun mening digitaal aanleverden, een debat wijdden aan de toekomst van Gouda of op andere wijze hun dromen, wensen of gedachten kenbaar maakten. Het college van burgemeester en wethouders wil vooral deze groep mensen bedanken: zonder hun inbreng was het niet mogelijk geweest om de toekomstvisie te maken!

Het college heeft het traject van de totstandkoming van de visie als inspirerend ervaren. Alle gesprekken en bijeenkomsten lieten een grote liefde voor de stad Gouda zien, betrokken en energieke gesprekspartners en een open en constructief-kritische blik. Hoewel de stad en dus ook de inbreng heel divers van karakter was, tekenden zich ook een paar duidelijke lijnen af. Lijnen die Futureconsult in het visiedocument heeft verwoord.

Het college en de gemeenteraad hebben aan de voorkant van dit traject aangegeven dat de toekomstvisie een document moet worden dat dient als een stip op de horizon en richting biedt. Die ambitie is onveranderd. De toekomstvisie moet daarom niet alleen worden gezien als een slotproduct van een mooi traject, maar vooral als vertrekpunt voor nieuwe besluitvorming. Daarbij opereert het gemeentebestuur niet alleen:

de uitvoering van de punten uit deze visie vraagt om een samenspel tussen heel veel partners. Een samenspel dat nu al een hele mooie basis kent, in de toekomst wordt voortgezet en wellicht op onderdelen een nog intensiever vervolg krijgt. Het college kijkt daar naar uit!

Deel 1 SAMENVATTING IN DE VORM VAN EEN VERHAAL
Een dag uit het leven van Yara

Gouda, 8 juni 2030

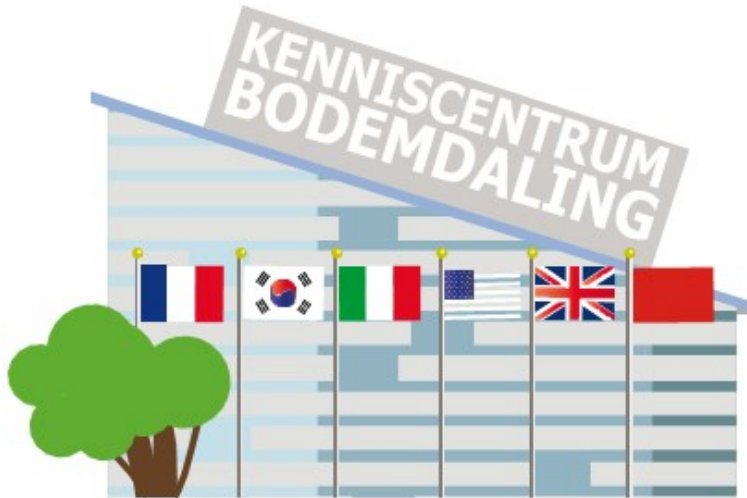

Vandaag is een bijzondere dag. Precies 11 jaar geleden vroeg mijn vader mijn moeder ten huwelijk. De bedoeling was om het tijdens het Kaas en Couscouf Festival in Gouda te doen, op het Goudasfaltterrein. Maar door het slechte weer ging dat die dag niet door. Daarom gingen ze een hapje eten op de Markt en vroeg hij haar ten huwelijk op de trappen van het oude Stadhuis. Hij zei dat hij had ontdekt dat bitterballen en baklava een goede combi zijn, en een eeuwige verbintenis tussen haar en hem ook. Daarna ging hij op zijn knieën, heel ouderwets. Ik heb dat verhaal al honderd keer gehoord. Dat is trouwens niet de reden dat vandaag een bijzondere dag is. Nee, dat is omdat ik precies 10 jaar geleden geboren werd, een jaar na het aanzoek. Mijn vader haastte zich die ochtend met mijn moeder naar het Groene Hart ziekenhuis, waar ze toen al een modern deel hadden met zogenaamde GezinSuites. Ik liet niet lang op mij wachten. Mijn vader grapt altijd dat hij me eigenlijk Bob had willen noemen, de afkorting van Best Of Both. Maar toen bleek ik een meisje te zijn. Mijn moeder is iets serieuzer dan mijn vader. Die had bedacht om me naar de beide oma's te noemen: de ene oma heet Yaminah en de andere Rafke. En zij drukte haar zin door, zoals altijd overigens, en het werd Yara.

Mijn ouders hadden toen net een nieuw huis gekocht, in Westergouwe. Daar wonen we nog steeds en ga ik naar school. Het leuke aan Gouda is dat er veel groen en water is. Meer dan vroeger, zegt mijn vader. Ik ben graag buiten. Als het goed weer is, neemt mijn vader ons vaak mee uit varen. Een klein rondje in de buurt of soms langere tochten door het Groene Hart. Het wordt wel wat drukker op het water en in de stad, heeft mijn vader me verteld. Dat komt omdat er steeds meer toeristen naar Gouda komen. Mensen uit de buurt van Gouda, maar ook uit andere plaatsen in Nederland en het buitenland. Ze blijven ook langer in vergelijking met zo'n 10 jaar geleden, zegt hij. Niet alleen voor de kaas en het historische centrum komen ze naar Gouda, maar ook om van hieruit een dagje naar Den Haag, Rotterdam of Utrecht te gaan. Dat komt omdat Gouda makkelijk per trein of auto te bereiken is, of met de fiets of bus als je uit de plaatsen om Gouda heen komt. En er komen toeristen om andere mooie en vooral rustige plekken hier in de regio te bekijken, waar veel natuur is.

Hij weet dit allemaal omdat hij in een hotel werkt. Het hotel is pas een paar jaar oud en wordt steeds drukker. Mijn oma Yaminah die in de binnenstad woont, vindt de toeristen gezellig. Er is altijd veel le-

vendigheid, verschillende mensen en culturen en leuke dingen om te doen. *'Maar het moet niet nog drukker worden. Het hoeft hier geen Amsterdam te worden'*, zegt ze er altijd bij.

Vandaag gaan we niet varen; we gaan naar de open dag op het werk van mijn moeder. Dat doen we ieder jaar sinds de opening een paar jaar geleden en het is altijd een groot feest. Mijn moeder werkt in het Kennis- en Expertisecentrum Bodemdaling in Gouda.

Als ik aan mijn moeder vraag wat ze daar doet, dan zegt ze altijd dat het heel afwisselend is en er alleen maar werk bij komt. Er komen wetenschappers over de vloer uit allerlei landen, om met elkaar te praten of om lezingen te geven. Het is ook een ontmoetingsplek voor boeren om over de toekomst van hun vak te praten. Er komen schoolklassen langs voor een rondleiding in het belevingscentrum. Er is een balie en spreekuren voor mensen die vragen hebben over hun huizen, iets met funderingen, maar ik weet niet precies hoe dat zit. Dan zegt mijn moeder dat de meeste mensen dat ook niet precies weten en dat juist daarom die balie er is. Op de open dag doen ze altijd speciale dingen. Vorig jaar was er een coole game: we moesten een speciale kamer in en zat je opeens onder de grond, waar allemaal gekke dingen gebeurden en de geschiedenis en toekomst zich versneld afspeelden en dan moest je voorkomen dat boven je de stad wegzakte. Ik hoop dat er vandaag weer zoiets leuks is.

Na de open dag gaan we naar het centrum van Gouda om mijn verjaardag te vieren, heeft mijn moeder beloofd. Mijn familie komt dan ook. Onder andere de nichtjes van mijn moederskant. Die zijn een paar jaar ouder dan ik en soms krijg ik kleren van ze of logeer ik daar. Mijn ene nichtje, Romaiassa, woont in Waddinxveen. Ze doet een hbo- opleiding in Gouda waar ze slimme en technische dingen verzinnen voor in de zorg. Mijn andere nichtje, Saida, woont vlakbij het station van Gouda, in de Spoorzone. Vroeger stonden op die plek nog geen woningen, vertelde mijn moeder. Maar nu wel. Niet heel groot, maar wel groot genoeg en te betalen volgens Saida. Ze hoeft minder te betalen omdat ze af en toe kookt of spelletjes speelt met oudere mensen die ook in dat gebouw wonen. En energieneutraal, maar dat is eigenlijk niks speciaals meer. Ik vind het vooral supergezellig daar en je hebt een mooi uitzicht vanaf de 5e verdieping. Saida is voor zichzelf begonnen en werkt altijd op een andere plek. Vaak spreekt ze af in het gebouw naast haar woning: daar zit een grote ontmoetings- en werkplek, waar freelancers, beginnende ondernemers en mensen van grote bedrijven bij elkaar komen en samenwerken. En in dat gebouw zijn ook wel eens congressen en er zijn vergaderzalen te huur. Het is een handige plek bij het station en het is kort reizen naar de grote steden, waar mijn nichtjes vaak naar toe gaan. Eigenlijk ligt Gouda precies in het midden van alle andere plekken waar ze vaak komen.

Van mijn vaderskant komen ook een paar mensen om mijn verjaardag mee te vieren. Onder andere mijn neef Bart, die stageloopt bij een groot internationaal bedrijf op het bedrijventerrein de Goudse Poort. Daar kan je vanaf het station met een snelle elektrische en zelfrijdende bus rechtstreeks naar toe. In zijn vrije tijd maakt Bart veel muziek. Af en toe mag hij met zijn band optreden in een van de nieuwe jongerencafés in Gouda.

Het is niet alleen een café trouwens, maar ook een plek waar ze culturele dingen organiseren. Zoals middagen dat allerlei mensen van binnen of buiten Gouda gedichten voorgedragen. Of een debat over een thema dat in het nieuws is. In het weekend (dat volgens Bart op donderdagavond begint) is het vooral een uitgaansplek voor jongeren, maar overdag komen er mensen van alle leeftijden. Laatst mocht ik voor het eerst met mijn ouders mee, toen ze daar naar een jazzmiddag gingen. Ze komen er graag en vinden het een mooie aanvulling op alle andere cultuurvoorzieningen die Gouda al had, zoals de schouwburg en de Chocoladefabriek. Bart gaat trouwens ook vaak sporten. Hij voetbalt een paar keer per week bij een van de vele sportverenigingen die Gouda heeft. Soms gaat hij met zijn team naar

een huis waar oudere mensen wonen om daar balspellen te doen, zodat oudere Gouvenaars ook bewegen.

Op school vier ik mijn verjaardag pas maandag. Mijn vader vroeg mij te bedenken wat ik wil trakteren. Snoep mag niet, maar dat was vroeger al zo, zei mijn vader. Nu mogen we ook niks meer uitdelen met plastic, ook niet de verpakking. In 2022 was er een groot feest in de stad: Gouda vierde toen 750 jaar stadsrechten. Dat weet ik niet meer, ook al was ik erbij, want toen was ik pas twee. Het thema was 'Geef Gouda door'. Mijn ouders hebben het nu af en toe nog over dat feest. Heel veel mensen in de stad bedachten toen – en lang daarna – ideeën om Gouda écht door te geven: zodat de stad ook voor mij en de mensen later een fijne plek om te wonen blijft. Onze school heeft toen bedacht om stop te zeggen tegen plastic, zoveel mogelijk dan. Een traktatie zonder plastic en zonder snoep dus.

Een paar weken geleden hadden we een themadag op school. Over Erasmus. Mijn leraar, meester Hugo, kan heel leuk vertellen. Hij nam ons mee naar de 15e of 16e eeuw. Of zoiets, ik heb de jaartallen niet precies onthouden. Maar Erasmus zelf ook niet, want hij gaf altijd een ander geboortejaar op, vertelde Hugo. Het ging tijdens die themadag niet alleen over hoe het was in die tijd, maar ook over Gouda als stad van tolerantie en verdraagzaamheid. Moeilijke woorden, voor mij tenminste. Maar wat ik onthouden heb, is dat het nog steeds belangrijk is voor Gouda, nu en straks als ik zelf ouder ben. Dat alle mensen mee mogen doen, gelijk zijn en erbij horen, dat het niet uitmaakt hoe ze eruit zien, waar ze vandaan komen of waar ze wel of niet in geloven en dat het niet uitmaakt of ze man of vrouw zijn en met wie ze hand in hand door de stad lopen. En dat verbinding belangrijk is, elkaar ontmoeten en samen dingen doen. Door die themadag op school kwam ik op het idee om gezonde koeken uit te delen op mijn verjaardag met op de voorkant het gezicht van Erasmus en op de achterkant de tekst 'Gouda ligt goed voor iedereen'. Die koeken printen we morgen in de keuken met onze 3D-printer.

Voor mijn partijtje volgende week mocht ik vijf vrienden uitnodigen. Mijn moeder bedacht het thema: een Cheese Valley Party! Eerst gaan we naar de Cheese Experience, die één jaar ouder is dan ik. Ik ben er al een paar keer eerder geweest, maar ik vind het nog steeds leuk. Daarna met de bus naar een boer in Bodegraven-Reeuwijk waar we gaan kijken hoe kaas wordt gemaakt en daarna hebben we een fotoshoot met een drone in de wei en mogen we met elkaar, maar ook met de dieren (als ze willen tenminste, zei de boer erbij) op de foto. En dan terug naar Gouda, waar we bitterballen en baklava gaan eten, want die combi eten we ieder jaar op mijn verjaardag!

Deel 2 TOEKOMSTVISIE

1. Gouda: historische stad in het groene hart

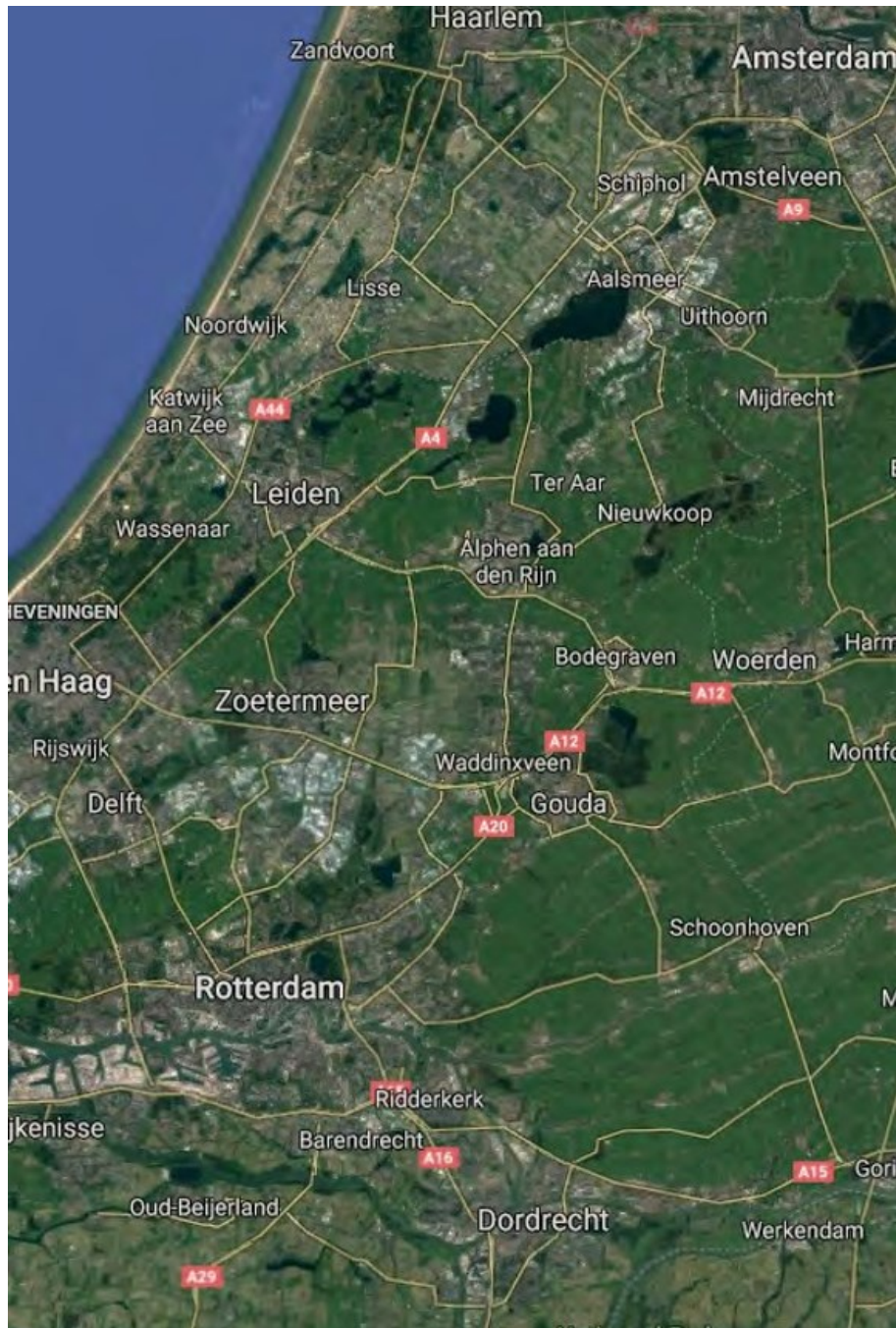

Wie aan Gouda denkt, denkt aan kaas. Overal ter wereld ligt Goudse kaas in de schappen en méér dan een miljoen toeristen bezoeken Gouda jaarlijks onder andere vanwege de kaasmarkt. De historische binnenstad met vele monumentale panden geeft de stad allure en charme. Goudse pijpen en aardewerk, Goudse kaarsen, Goudse stroopwafels: Gouda is een stad met een rijke historie als ambachts- en handelsstad. Bijna 750 jaar geleden verkreeg Gouda stadsrechten en de stad was rond 1452 uitgegroeid tot de 5e grote stad in Holland.

Maar de stad is meer dan alleen geschiedenis.

Het is een compacte stad waar ruim 73.000 inwoners aantrekkelijk wonen. Een stad met veel burgerinitiatieven, vrijwilligers en evenementen. Waar Gouwenaars kunnen genieten van stadse voorzieningen middenin het Groene Hart.

Met het hoge voorzieningenniveau vervult Gouda een centrumfunctie voor omliggende gemeenten. En door de centrale ligging in de Randstad en goede verbindingen over weg, water en spoor is Gouda een aantrekkelijke vestigingsplaats voor een breed scala aan bedrijven.

2. De onderscheidende kracht van Gouda

Een toekomstvisie bouwt voort op de identiteit van een gemeente en op de kwaliteiten van een gemeente. Waarin blinkt Gouda uit? Drie kernkwaliteiten springen in het oog, die de kern vormen van wat Gouda bijzonder maakt en het fundament vormen van de toekomstvisie.

De belangrijkste kernkwaliteiten van Gouda zijn:

1. De historische waarde en cultuur
2. Een groot aanbod aan voorzieningen, evenementen en initiatieven
3. De centrale ligging, nabij metropolen en natuur

1. De historische waarde en cultuur

“Kenmerkend voor Gouda is het historische centrum en typische producten als kaas en stroopwafels.”
– geïnterviewde i.h.k.v. 360 graden feedback

Gouda wordt gekenmerkt door de unieke historische binnenstad en in 2022 viert Gouda het 750-jarige jubileum van de stad. Gouda ontstond in de 11e eeuw op de samenloop van de Gouwe en de Hollandse IJssel en op 19 juli 1272 verleende graaf Floris V van Holland Gouda stadsrechten. De stad vormde als Zuidelijke poort van Holland een belangrijke schakel in de drukke vaarroute tussen Vlaanderen en Holland. Gouda heeft 355 rijksmonumenten en circa 830 gemeentelijke monumenten. De bekendste monumenten zijn de Grote of Sint-janskerk en het oude Stadhuis van Gouda. Deze Hollandse historie bepaalt voor een belangrijk deel de identiteit van Gouda. Gouda is trots op zijn cultureel erfgoed, maar het zijn daarnaast ook de mensen die het historisch gedachtengoed levend houden.

Veel toeristen brengen een bezoek aan het historische centrum van Gouda en de mijlpaal van 1 miljoen bezoekers per jaar is in 2018 behaald. In 2018 wisten 1,1 miljoen bezoekers Gouda te vinden, vergelijkbaar met het toerisme in steden als Hoorn en Zaanstad. 72% van de bezoekers komt uit Nederland, waarvan 44% uit Zuid-Holland, 20% uit Noord-Holland en 10% uit Utrecht. De voornaamste herkomstlanden van buitenlandse toeristen zijn Duitsland, Frankrijk, België en Engeland. De Goudse Kaasmarkt trekt jaarlijks ongeveer 120.000 bezoekers met 80 nationaliteiten (NBTC-NIPO, 2019; gemeente Gouda, 2018a).

De totale omzet van de toeristische sector in Gouda bedroeg in 2018 ruim €84,3miljoen (NBTC-NIPO, 2019). Bezoekers gaven in 2017 gemiddeld 31,30 euro per persoon uit in Gouda, waarvan 15,50 euro aan horeca (gemeente Gouda, 2018a). In 2018 is het gemiddelde bedrag per persoon gestegen naar 35,10 euro per dag. Het grootste deel van de bezoekers (56%) verblijft 0 tot 6 uur in Gouda (NBTC-NIPO, 2019). De gemeente telt 2 hotels met een totaal van 179 kamers. De gemiddelde hotelbezetting is met 74,5% vergelijkbaar met die van Den Haag en Rotterdam (gemeente Gouda, 2018a; NBTC-NIPO, 2019). Gemiddeld gaven inwoners van Gouda de stad een 7,7 als rapportcijfer als stad om te bezoeken (gemeente Gouda, 2018a).

2. Een groot aanbod aan voorzieningen, evenementen en initiatieven

“Gouda is goed in het zelforganiserende: veel mensen die met elkaar iets organiseren als ze een goed idee hebben of als iets ze niet bevalt.”

– lid van de regiegroep

Het winkelcentrum van Gouda met een gevarieerd aanbod eigentijdse winkels vervult een centrumfunctie voor de regio. Ook als het gaat om voorzieningen als middelbare scholen, de bioscoop, het ziekenhuis en de schouwburg heeft Gouda een regionale functie voor de omliggende kernen. “Naar de stad gaan” staat in omliggende kernen gelijk aan “naar Gouda gaan”. Andersom maken Gouwenaars volop gebruik van het recreatief groen in de regio.

Het hoge voorzieningenniveau maakt dat Gouda wordt aangemerkt als een prettige woonstad: alles is binnen bereik. Ondanks het stedelijke voorzieningenniveau, heeft Gouda de omgangsvormen van een dorp – ‘iedereen kent elkaar’ – en dat wordt door menige inwoner benoemd als iets wat behouden moet blijven.

Gouda heeft het karakter van een creatieve, samenwerkende stad. Geen grootse woorden, maar bescheidenheid. Ondernemend en een echte doe-mentaliteit. *“Per aspera ad astra”*, door de doornen naar de sterren, staat op het wapen van Gouda geschreven. Oftewel door moeilijkheden naar successen, Gouwenars zijn in staat om tegenslag te overwinnen.

Gouwenars hechten waarde aan de bruisende gezelligheid van de stad en de vele (culturele) activiteiten en evenementen zoals Kaarsjesavond, Roze Zaterdag en het Riverdale Festival. Het aangename karakter van Gouda is mede te danken aan de vele actieve inwoners die zich inzetten voor de gemeente. Er is een groot aantal enthousiaste vrijwilligers en organisaties. Goede voorbeelden zijn Gouda Bruist (een informeel bewonersnetwerk voor lokale initiatieven, activiteiten, evenementen en organisaties) en GOUDasfalt (een burgerinitiatief om via cocreatie te komen tot duurzame ontwikkeling van het voormalige Koudasfalt-terrein). Een ander voorbeeld van geslaagde Goudse samenwerking is de Chocoladefabriek: een populaire ontmoetingsplaats en multifunctioneel gebouw met onder andere de bibliotheek, het streekarchief en een horecagelegenheid. 30% van de Gouwenars is actief als vrijwilliger (gemeente Gouda, 2018b). Vrijwilligers zijn met name actief op het gebied van sport, geloofsgemeenschappen en zorg. Tegen de landelijke trend van een dalend kerkbezoek in, weten de Goudse kerken ook jongeren te trekken naar bijvoorbeeld hun ‘praisediensten’ (Algemeen Dagblad, 2018). De zorg voor elkaar is in Gouda groot. Veel Gouwenars zetten zich in voor mensen die het wat minder hebben getroffen, bijvoorbeeld als maatje of ervaringsdeskundige.

3. De centrale ligging, nabij metropolen en natuur

“Geografisch heeft Gouda zo’n grote kracht: centraal aan de snelwegen, het spoor en het water.” – geïnterviewde i.h.k.v. 360 graden feedback

Een onbetwiste kracht van Gouda is de uitstekende ligging in de Randstad. Gouda ligt karakteristiek: de stad is omringd door zowel de rust van een landelijk, groen en waterrijk gebied en is tegelijkertijd te typeren als een dynamische, stedelijke omgeving. Gouda ligt daarnaast centraal: tussen de metropolen en in het Groene Hart.

Gouda is goed bereikbaar. Met een continu aanbod van Intercity’s en Sprinters is de reistijd naar Den Haag, Rotterdam en Utrecht maximaal een half uur, zonder reisinformatie te hoeven checken. Gouda ligt langs belangrijke verkeersaders zoals de A20 en de A12. Ook het water, de Hollandsche IJssel en de Gouwe, vormen belangrijke vaarroutes voor zowel vrachtverkeer als recreatievaart. Daarnaast biedt Gouda’s ligging veel mogelijkheden voor recreatie. Gouda is goed verbonden met onder andere de Reeuwijkse plassen, het Goudse Hout, het Steinse Groen en de Krimpenerwaard.

De goede ligging maakt Gouda tot een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en bedrijven. Steeds meer Nederlanders kiezen hun woonplaats op basis van *quality of living*. De leefomgeving moet aansluiten bij hun levensfase en -stijl, vaak het gemak waarmee gezinsleven, werk, sport en ontspanning kunnen worden gecombineerd (Platform 31, 2017). Het is niet zozeer de aanwezigheid van banen die een stad aantrekkelijk maakt, als wel de mogelijkheid om vanuit je woonplaats makkelijk je werk te bereiken (Hoogstra 2013).

Uit cijfers uit 2016 blijkt dat ongeveer een derde van de destijds 34.252 werkzame personen in Gouda in Gouda zelf woont (10.800). Belangrijke woongemeentes van de werknemers in Gouda zijn Rotterdam (2.300), Krimpenerwaard (2.700), Alphen aan den Rijn (1.600), Zuidplas (1.600), Bodegraven-Reeuwijk (1.600) en Waddinxveen (1.400). Veel Gouwenars werken in de grote steden. Inwoners pendelen met name naar Rotterdam (2.900), Utrecht (1.700) en Den Haag (2.100) (CBS, 2016a).

3. Transitie voor Gouda

Nederland is in transitie. De groei van steden zet door, de bevolking wordt steeds ouder, de gevolgen van e-commerce zijn zichtbaar in onze binnensteden en we krijgen steeds vaker te maken met extreem weer. Elektrische auto's en fietsen verschijnen steeds vaker in het straatbeeld en door robotisering en digitalisering verdwijnen banen, maar ontstaan tegelijkertijd ook nieuwe banen.

Om toekomstrobust te zijn moet een gemeente anticiperen op trendbreuken en de kansen grijpen of bedreigingen weren van mogelijke omslagpunten. Maatschappelijke ontwikkelingen als individualisering en een toename van sociale tegenstellingen hebben invloed op een gemeente en haar inwoners. En transitie in het sociaal en fysiek domein, zoals de invoering van de Omgevingswet, vragen van inwoners om vaker zelf het heft in handen te nemen en om zelfredzaamheid.

Hieronder lichten we vier belangrijke transitie uit. Dit zijn nationale transitie, die voor Gouda richting 2030 aan urgentie zullen toenemen. Deze transitie vormen tevens de basis voor de ambities. Deze transitie zijn:

1. Verstedelijking en veranderende demografie
2. Klimaatadaptatie en verduurzaming
3. Toenemende regionale samenwerking
4. Veranderende arbeidsmarkt

1. Verstedelijking en veranderende demografie

De algemene transitie

De Randstad verstedelijkt. Terwijl de grote steden groeien, hebben kleinere, perifeer gelegen gemeenten steeds meer te maken met krimp. Daarnaast verandert de samenstelling van de bevolking: Nederland vergrijsst, ontgroent en in de steden is sprake van een toenemende superdiversiteit. Waar voorheen grote groepen migranten uit een klein aantal landen kwamen, komen er tegenwoordig kleine groepen uit een groot aantal landen (WRR, 2018).

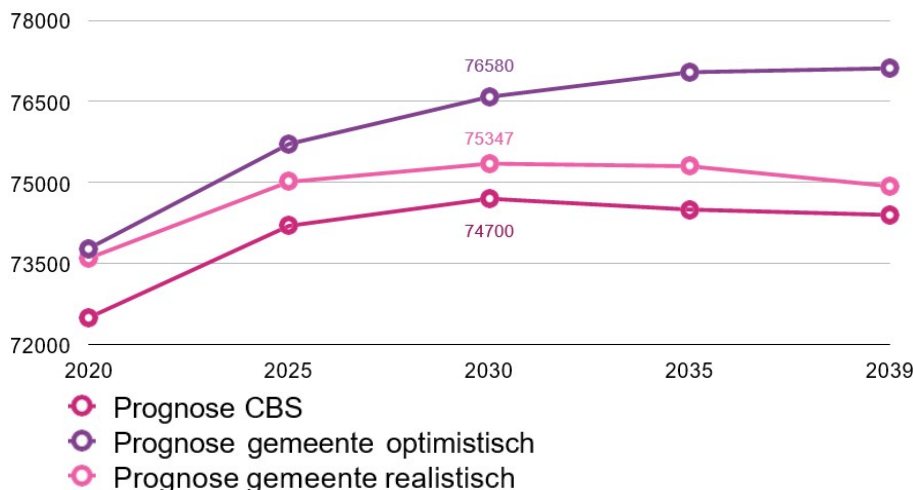
Het aandeel huishoudens dat in traditioneel gezinsverband leeft, neemt af. Door vergrijzing zullen in de nabije toekomst meer aangepaste ouderenwoningen nodig zijn. Met behulp van automatisering en robotisering kunnen ouderen en hulpbehoevenden langer zelfstandig en veilig thuis blijven wonen. Daarnaast is er een groeiende groep ouderen met een zorgvraag die behoefte heeft aan woonzorg-arrangementen. En zijn de sociale gevolgen van deze demografische ontwikkelingen voelbaar voor met name alleen-wonenden en ouderen waar de eenzaamheid toeneemt. Onder 85-plussers voelt bijna tweederde zich eenzaam (CBS en RIVM, 2016).

De Goudse context

De groei van de Randstad zal impact hebben op de woningmarkt en bereikbaarheid van Gouda. In Gouda is fysieke uitbreidingsruimte schaars, het merendeel van de oppervlakte van de gemeente is al

bebouwd. De bevolkingsdichtheid van Gouda met 4.405 inwoners per vierkante kilometer is zeer hoog vergeleken met het landelijke gemiddelde van 510 en het provinciale gemiddelde van 1.311 (CBS, 2019a).

Volgens prognoses van het CBS stijgt de Goudse bevolking tussen 2020 en 2030 van 72.500 naar 74.700 inwoners (CBS, 2018a). Ten opzichte van 2017 richting 2040 wordt een toename van 3,77% verwacht. Dit percentage is laag vergeleken bij de prognose van het CBS voor de bevolkingsgroei van Nederland (5,98%) en Zuid-Holland (8,52%) tot 2040. De gemeente Gouda houdt rekening met twee andere prognoses, een optimistische en realistische (gemeente Gouda, 2018c), weergegeven in volgende figuur:

De verwachte bevolkingsgroei in Gouda wordt voor een groot deel opgevangen in de nieuwbouwwijk Westergouwe. Westergouwe kent nu 510 huishoudens met een gemiddelde huishoudensgrootte van 2 personen (CBS, 2018b). De komende jaren rekt de gemeente op een oplevering van 250 woningen per jaar. Met gemiddeld 2 personen per woning resulteert dat in 5.000 nieuwe bewoners over tien jaar.

In de tabel hierna is de realistische prognose van de gemeente uitgewerkt per wijk. Hier is te zien inderdaad verwacht wordt dat tussen 2019 en 2030 het aantal bewoners in Westergouwe met ongeveer 5.000 personen toeneemt. In alle andere wijken wordt een lichte krimp van het aantal bewoners verwacht.

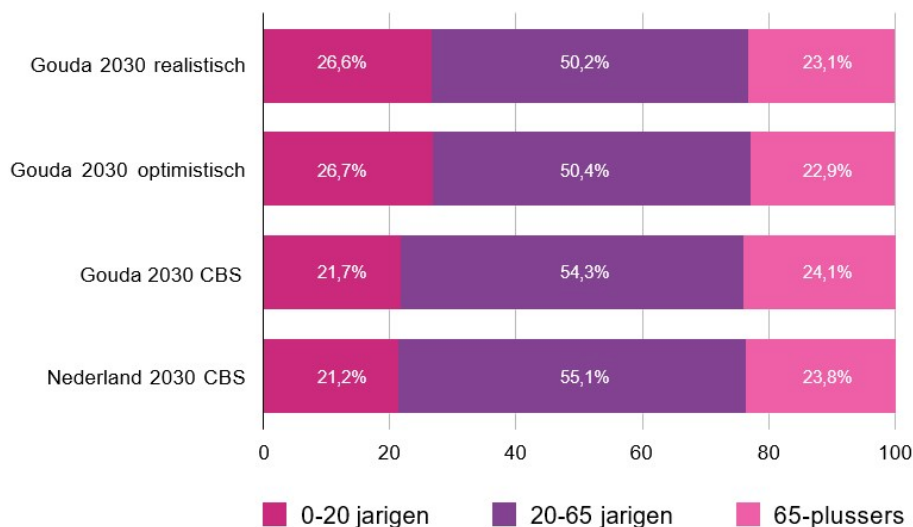
	2019	2030
Binnenstad	8.096	7.742
De Korte Akkeren	9.727	9.278
Bloemendaal	9.531	9.065
Plaswijk	12.600	12.433
Noord	10.272	9.995
Kort Haarlem & Stolwijkersluis	10.455	9.961
Goverwelle	11.100	10.317
Westergouwe	1.423	6.556
Totaal	73.204	75.347

Tabel: Prognose bevolking per wijk (gemeente Gouda, 2018c)

Verwacht wordt dat het aantal huishoudens in Gouda in 2030 zal zijn gestegen van 32.443 naar 34.200 (CBS, 2016b).

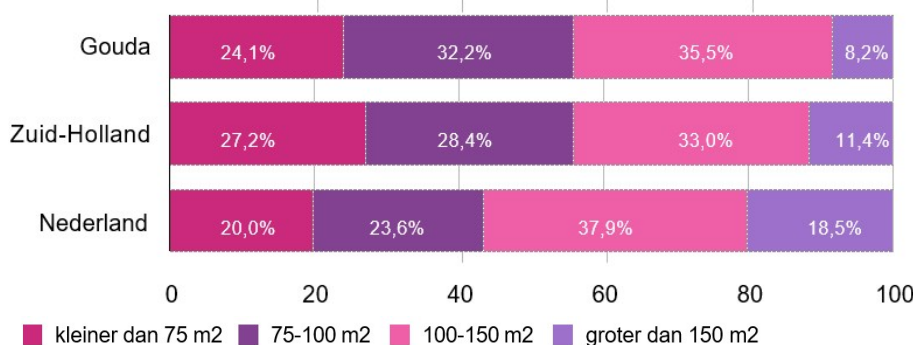
Momenteel wijkt de leeftijdsopbouw van de inwoners van Gouda niet af van de rest van Nederland en dat wordt ook voor de toekomst verwacht. Oftewel, Gouda vergrijst: het aantal 65-plussers neemt toe en de beroepsbevolking krimpt.

Door verdunning van huishoudens groeit de vraag naar zelfstandige woonruimte. Gouda kent een groeiende vraag naar starterswoningen. Starters in Gouda moeten gemiddeld 14,9 maanden zoeken naar een woning (gemeente Gouda, 2017). Voor de leeftijdscategorie van 30 tot en met 39 jaar is dit 21 maanden. De grootste groep actief woningzoekenden bestaat uit eenpersoonshuishoudens (gemeente Gouda, 2017).

Figuur: Prognose leeftijdsopbouw bevolking (CBS, 2018a; gemeente Gouda, 2018c)

In de figuur hierna is het percentage woningen naar oppervlakte af te lezen. Er zijn in Gouda minder kleine woningen ten opzichte van het provinciale gemiddelde.

Figuur: Grootte woningen Gouda (CBS, 2018c)

De WOZ-waarde en woningprijs per m² ligt in Gouda lager dan in de omliggende gemeenten. In Gouda is 54% van het totale woonaanbod koopwoning, 32% is sociale huurwoning en 15% is particuliere huurwoning. Deze verhoudingen wijken niet ver af van het Nederlands gemiddelde in 2015 (Ministerie BZK, 2016) en zijn in lijn met de ambitie in het Coalitieakkoord voor de bestuursperiode 2018-2022 om vast te houden aan de verdeling over sociale en andere segmenten van 1/3 – 2/3.

2. Klimaatadaptatie en verduurzaming

De algemene transitie

De consequenties van klimaatverandering komen steeds sterker in beeld. Zo was de zomer van 2018 de warmste zomer in driehonderd jaar. Een toename in extreem weer, zoals piekbuien en langdurige droogte, en de daarbij behorende gevolgen zullen een steeds belangrijkere rol gaan spelen in ons dagelijks leven.

Internationaal en nationaal zijn afspraken gemaakt om tot een duurzamere energievoorziening te komen. Zo heeft Nederland zich verbonden aan het Klimaatakkoord van Parijs, waarin de doelstelling is opgenomen van 49% minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 dan in 1990. Hoewel het mondiale en nationale afspraken betreft, moet juist op lokaal niveau het energieverbruik veranderen en op klimaatverandering worden geanticipeerd.

De Goudse context

De waterhuishouding heeft altijd al aandacht nodig gehad in Gouda en dat zal in de toekomst zeker niet minder worden. Bij hevige regenval heeft vooral het centrum van Gouda te maken met wateroverlast, en de kans op hevige regenval zal in de toekomst alleen maar groter worden (Klimaatatlas Rijnland, 2018). Als regionale en/of primaire waterkeringen zouden doorbreken, zou het noordwestelijke gebied van Gouda met 0,5 tot 2,0 meter hoog water overstromen (Klimaatatlas Rijnland, 2018). Daken, tuinen,

straten en parken zullen in de komende jaren klimaatbestendig moeten worden ingericht om wateroverlast en hittestress te voorkomen.

Bodemdaling leidt tot extra opgaven voor de stad. Gouda ligt op de veenbodem van het Groene Hart en die is gevoelig voor bodemdaling. Gemiddeld zakt de bodem in de binnenstad met 3 mm per jaar, dit varieert afhankelijk van de bodemsamenstelling en bebouwing. Over 50 jaar zal de binnenstad gemiddeld 15 tot 25 centimeter gezakt zijn (Deltares, 2018). De problematiek rondom bodemdaling is vooral gecentreerd in de binnenstad, omdat weinig gebouwen daar gebouwd zijn op heipalen. Hoewel de dalende bodem een kenmerkende uitdaging voor Gouda is, is het daarnaast een kracht: de bodemgesteldheid is bepalend geweest voor veel van Gouda's gebeurtenissen en keuzes in het verleden. En de stad vervult samen met omliggende gemeenten in de regio een trekkersrol in de aanpak van het omgaan met de opgaven door de zakkende bodem.

3. Toenemende regionale samenwerking

De algemene transitie

Door een toenemende complexiteit van maatschappelijke ontwikkelingen en omdat publieke aangelegenheden steeds vaker gemeentelijke grenzen overschrijden is regionale samenwerking in toenemende mate noodzakelijk. Ook voor het dagelijks leven van mensen en voor economische bedrijvigheid hebben gemeentegrenzen steeds minder betekenis.

Lokale overheden kunnen de goede voorwaarden creëren waardoor de (economische) netwerken in de regio tot bloei komen. In plaats van elkaar als buurgemeenten te beconcurreren richten gemeenten zich steeds vaker op het elkaar aanvullen en successen gunnen. Met als inzet een sterke, complete regio.

Bij regionale samenwerking moet worden uitgegaan van agglomeratievoordelen. Dat zijn de voordelen die gemeenten, inwoners en bedrijven ervaren door in elkaars nabijheid te opereren. Betere kennis- en fysieke infrastructuur, effectieve governance en een hoogwaardig woon- en leefklimaat zijn voorbeelden van agglomeratievoordelen waar steden en regio's op inspelen om economische groei te creëren (PBL, 2017a).

Een goed ingerichte governance is voor gemeenten belangrijk voor het realiseren van stedelijke en regionaal-economische groei. Het gaat hierbij om de manier waarop steden en stedelijke regio's bestuurd worden en ontwikkelingsprocessen worden aangedreven. Inzetten op clusters van steden biedt kansen om de samenwerkingsvoordelen te optimaliseren, evenals aandacht voor *triple helix* samenwerkingsverbanden en *multi-level governance*. (PBL, 2017a). Bij *triple helix* werken overheidspartijen, ondernemers en (hoger) onderwijs samen rondom een gezamenlijk doel. *Multi-level governance* gaat uit van samenwerking over bestuurslagen heen, bijvoorbeeld lokaal, provinciaal en nationaal.

De Goudse context

Gouda werkt op dit moment samen in verschillende verplichte of vrijwillige samenwerkingsverbanden, via gemeenschappelijke regelingen of in een netwerkconstructie met andere gemeenten, zoals in de regio Midden-Holland (MH) en in het samenwerkingsverband Alphen-Gouda-Woerden (AGW). Samenwerking werpt zijn vruchten af voor Gouda en de regio. Voorbeelden hiervan zijn Cheese Valley, 'Kom binnen bij bedrijven', de regiodeal bodemdaling en Gouwe Park.

4. Veranderende arbeidsmarkt

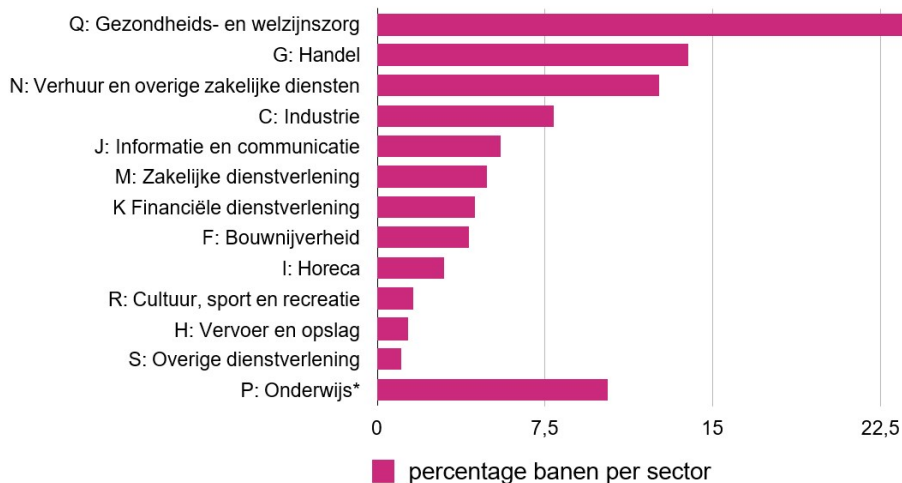
De algemene transitie

De nieuwe economie vraagt om meer ondernemen en ondernemerschap en om het aanjagen van innovatie om maatschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden. Er moet anders omgegaan worden met (het opwekken van) energie en grondstoffen, een leven lang leren en ontwikkelen wordt steeds belangrijker en er is een andere benadering van vervoer en bereikbaarheid.

De arbeidsmarkt wordt steeds flexibeler. Ook de beroepenstructuur verandert snel. Ruim de helft van de huidige basisschoolleerlingen zal uiteindelijk een baan krijgen die op dit moment nog niet bestaat. En door vergrijzing en een mismatch tussen onderwijs en arbeidsmarkt zijn er sectoren waar grote personeelstekorten zijn of worden verwacht, zoals de zorg, het onderwijs, de bouw en – met het oog op de energietransitie – de installatiebranche.

De Goudse context

Gouda telt momenteel 36.600 banen (CBS, 2019b) en het aantal werkzame personen in Gouda is 34.252 (gemeente Gouda, 2017). De drie branches met de meeste banen zijn de gezondheids- en welzijnszorg (8.800; 24%), handel (5.100; 13,9%) en verhuur en overige zakelijke diensten (4.600; 12,6%). Dat 23,7% van de banen in Gouda binnen de zorgsector valt en 10,3% in het onderwijs ligt ver boven de gemiddelden van Nederland van respectievelijk 15,6% en 5,8% (CBS, 2019b).

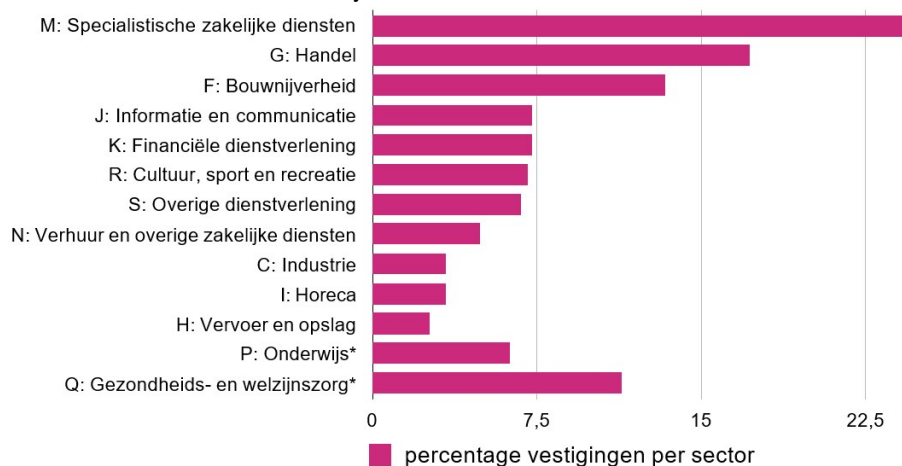

*Figuur: Banen per sector (CBS, 2019b) *(KVK, 2018)*

Het aandeel zzp'ers in Gouda is met 63 per 1.000 inwoners iets lager dan het Nederlands gemiddelde van 68. Net als in de rest van Nederland is dit aandeel in Gouda de afgelopen jaren gegroeid: in 2014 telde Gouda 49 zzp'er per 1.000 inwoners (KVK, 2018).

De branches met de meeste vestigingen in Gouda zijn specialistische zakelijke diensten (1.400; 24,7%), handel (975; 17,2%) en bouwnijverheid (760;13,4%) (CBS, 2019c).

*Figuur: Vestigingen per sector (CBS, 2019c) *(gemeente Gouda, 2018d)*

Gouda kampt met een kantoorleegstand die bijna twee keer groter is dan het Nederlands gemiddelde: 27,3% van de totale verhuurbare kantooroppervlakte in Gouda staat leeg tegenover 15,9% gemiddeld (PBL, 2017).

Het werkloosheidspercentage in Gouda bedraagt 3,7 %, iets lager dan het landelijke gemiddelde van 3,8% in 2018 (CBS, 2019d). Dit is de werkloze beroepsbevolking als percentage van de werkzame én werkloze beroepsbevolking. Het werkloosheidspercentage is de afgelopen jaren gedaald. Het werkloosheidspercentage in Gouda is voor de groep met een laag opleidingsniveau 6,5%, voor de groep met een middelbaar opleidingsniveau 3,6% en voor de groep met een hoog opleidingsniveau 2,0% (CBS, 2019d).

Van de groep 15 tot en met 64 jarigen in Gouda ontving in 2017 4,2% een bijstandsuitkering, vergelijkbaar met het percentage van de potentiële beroepsbevolking van Nederland (4,1%). In de leeftijdscategorie 15 tot en met 64 jarigen ontving in Gouda 4,3% in 2017 een Wajong-uitkering, boven het Nederlands gemiddelde van 3,8% (Buurtmonitor Integratie, 2019).

4. Ambities Gouda 2030: Gouda ligt goed!

Gouda 2030: dé ideale stad om te wonen, werken en bezoeken. Een gedeeld wensbeeld onder Gouwenars, maar ook het streven van veel andere gemeenten in Nederland. Visie hebben betekent dus meer dan dit gedeelde wensbeeld omschrijven. **Visie hebben betekent...**

...keuzes maken

Honderden Gouwenars gaven hun visie op de toekomst van Gouda. Zoveel mensen betekent tegelijkertijd ook zoveel wensen. Maar wie alle wensen probeert te verwezenlijken, komt nergens. Oftewel, visie hebben betekent keuzes durven maken. Het betekent focus aanbrengen en prioriteren, zodat een toekomstvisie een richtinggevende basis vormt voor toekomstig beleid. Daarom wordt in dit visiedocument een beperkt aantal ambities geformuleerd. Dat betekent natuurlijk niet dat thema's die niet of beperkt aan bod komen in deze toekomstvisie geen rol meer zullen spelen in de toekomst en dat er richting 2030 niks meer aan wordt gedaan.

...visie delen

Anno 2019 worden visies allang niet meer uitsluitend binnen de muren van het gemeentehuis geschetst. De actieve betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties is een voorwaarde voor een gedragen visie. Daarom is het traject van de ontwikkeling van de visie evenzo belangrijk als het uiteindelijke eindproduct. Zowel bij het opstellen als het verwezenlijken van een visie moet je als gemeente uitgaan van een gedeelde visie. De ambities in deze visie zijn dan ook tot stand gekomen met de inbreng van vele inwoners, ondernemers, organisaties en externe partners. Vanaf pagina 31 is het participatietraject omschreven.

...ambitieuw zijn

Gouwenars merkten op dat Gouda in het verleden vaak kleine stappen heeft gezet, maar niet echt excelleert of zich sterk onderscheidt. Daarnaast werd aangegeven dat Gouda te lang te bescheiden is geweest. Gouda mag wat meer lef tonen, groter denken en trots zijn. Waarbij lef en trots zeker niet verward moeten worden met arrogantie. Kortom, visie hebben betekent ambitieus zijn. De ambities in deze visie zijn geformuleerd als speerpunten waarop Gouda zich de komende jaren kan profileren.

...zowel koesteren als vernieuwen

De toekomstvisie is geen losgezongen toekomstbeeld, maar bouwt voort op wat Gouda was en is. De ambities moeten volgens Gouwenars aansluiten bij de bestaande kwaliteiten, identiteit en schaal van Gouda. Het bestaande behouden en verbeteren wordt vaak ten onrechte synoniem gezien voor achteroverleunen. Het tegendeel is waar, ook het koesteren van wat je hebt, vergt inspanning. Gouwenars benadrukten daarnaast dat Gouda niet stil moet blijven staan, maar mee moet met de tijd en open moet staan voor verandering. Oftewel, visie hebben betekent zowel het bestaande koesteren als het nieuwe omarmen.

Kernambitie

Bij het formuleren van ambities is allereerst gekeken naar de rode lijnen in alle inbreng: thema's die veelvuldig terugkwamen, inspireerden en de gemene deler vormden in alle geleverde reacties. Gouwenars kozen enerzijds voor het koesteren van de historische binnenstad, het groen en water en anderzijds voor aandacht voor de transities die op Gouda afkomen: de ouder wordende bevolking, spanning in de samenleving, wegtrekkende jongeren en bodemdaling. Daarnaast vinden Gouwenars het belangrijk dat de kansen worden gepakt van de centrale ligging en dat het gemeentebestuur de blik op de regio vergroot. Oftewel:

Gouda, ligt gunstig ten opzichte van de grote steden...

Gouda, ligt in het Groene Hart...

Gouda, ligt lekker centraal...

Gouda wordt ook goed gewaardeerd, gemogen!
Gouda ligt goed!

AMBITIES

- 1. Stad van tolerantie en ontmoetingen – Gouda ligt goed bij iedereen**
Gouda staat in 2030 bekend als een tolerante, inclusieve stad. Voorwaarden hiervoor zijn het bevorderen van verbindingen tussen inwoners van verschillende generaties, opvattingen en culturele achtergronden, aandacht voor kwetsbare groepen en het borgen van de veiligheid in de stad.
- 2. Stad die innoveert vanuit de historie – Gouda ligt goed voor toeristen en voor een kenniscentrum bodemdaling**
In 2030 is Gouda een stad die haar historische uitstraling koestert. De mooie historische binnenstad – die nog altijd veel toeristen trekt – vormt Gouda's unique selling point. Het van oudsher zijn van een laaggelegen stad op veengrond vormde en vormt nog altijd onderdeel van Gouda's DNA. Gouda is expert in de aanpak van en kennis over stedelijke bodemdaling.
- 3. Stad die jongeren iets te bieden heeft – Gouda ligt goed met leven dige voorzieningen en betaalbare woningen voor jongeren**
Gouda weet in 2030 jongeren te trekken door de komst van een hbo, culturele voorzieningen en de aanwezigheid van betaalbare, geschikte woningen. Daarnaast is aandacht voor een goed woon- en leefklimaat voor ouderen en wordt actief ingezet op een betere doorstroming op de huizenmarkt: ouderen hebben de mogelijkheid om kleiner te gaan wonen in aangepaste seniorenwoningen, woonzorg-arrangementen en vernieuwende woonvormen.
- 4. Stad met een knooppuntfunctie – Gouda ligt goed voor ontwikkel kansen en ondernemerschap**
De excellente ligging en goede bereikbaarheid van de stad maken Gouda in 2030 de centrale ontmoetingsplek in de Randstad. Gouda denkt vanuit verschillende strategische locaties in de stad en biedt hoogwaardige bedrijvigheid, waarbij zorg en ICT belangrijke sectoren vormen. Goudse bedrijven werken in clusters samen met elkaar, onderwijsinstellingen en bedrijven in de regio.

'Leeswijzer' ambities

Hierna volgen de vier toekomstambities voor Gouda 2030. De visie geldt als stip op de horizon en de ambities als richtingen waarop Gouda zich de komende jaren kan profileren. 2030 is enerzijds dichtbij (de toekomst begint immers vandaag) en anderzijds ver weg, aangezien transitie zich razendsnel voltrekken. Daarom verdient het aanbeveling de toekomstvisie in aanloop naar 2030 periodiek te herijken.

Bij elke ambitie wordt een beeld geschetst van Gouda in het jaar 2030. Per ambitie wordt vervolgens een aantal stappen genoemd die de gemeente kan zetten om tot dat beeld te komen. Bij sommige ambities heeft de gemeente de afgelopen jaren al eerste stappen gezet of zijn er al voornemens om een stap in die richting te zetten. De visie is een product van en voor de stad. De ambities zullen dan ook niet realiseerbaar zijn zonder samenwerking met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) partners.

Elke ambitie wordt daarnaast gekoppeld aan twee kernwaarden die ten grondslag liggen aan de ambitie. Tevens zijn de ambities gekoppeld aan drie Sustainable Development Goals (SDG's).

Na de vier ambities volgen uitspraken over de positie van Gouda in de regio richting 2030.

SDG's

Duurzame ontwikkeling staat centraal in de toekomstvisie van Gouda. Het uitgangspunt is dat Gouda een stad moet zijn die met voorspoed wordt doorgegeven aan de toekomstige generaties. De 17 United Nations Sustainable Development Goals vormen een internationale leidraad voor duurzame ontwikkeling in de sociale en fysieke aspecten van onze omgeving. In de toekomstvisie van Gouda zijn de ambities gekoppeld aan aansluitende SDG's om de duurzame ontwikkeling per ambitie duidelijk weer te geven.
Meer informatie.

Ambitie 1 Stad van tolerantie en ontmoetingen – Gouda ligt goed bij iedereen

"Ik droom van Gouda als

***bruisende multiculturele stad,
waarin iedereen kan meedoen."***

– inwoner van Gouda tijdens het Toekomstatelier

Gouda is in 2030 een inclusieve, veilige stad. Verdraagzaamheid en tolerantie zijn van oudsher belangrijke waarden voor Gouda. Deze waarden zijn mede te danken aan de humanisten Erasmus en Coornhert, die beiden een band met Gouda hadden. In 2019 was tolerantie niet altijd even duidelijk aanwezig of zichtbaar. Aan de ene kant bestond in Gouda het rotsvaste vertrouwen dat tolerantie bij het DNA van Gouda hoorde en was dit op momenten als Roze Zaterdag duidelijk zichtbaar. Maar aan de andere kant kende Gouda ook voorbeelden waarop dit minder het geval was, waarbij groepen langs elkaar leefden en de veelkleurigheid in de stad vooral naast elkaar bestond.

Audite et alteram partem, hoort ook de ander. Deze Latijnse spreuk die zowel op het oude Stadhuis als in de raadzaal van het Huis van de Stad zichtbaar is, wordt in 2030 door zowel de gemeente als inwoners uitgedragen. Niet alleen tolerantie binnen de eigen groep, maar ook tussen groepen. Tolerantie gaat om respect voor de mening van de ander, het accepteren van andersdenkenden en bestrijden van discriminatie.

Een belangrijke voorwaarde voor tolerantie en inclusiviteit is veiligheid. Gouvenaars moeten zich in 2030 veilig voelen om zichzelf te kunnen zijn en zich vrij te bewegen. Het gaat daarmee ook over fysieke en sociale toegankelijkheid: dat er zo optimaal mogelijk rekening wordt gehouden dat mensen zich eenvoudig kunnen verplaatsen en mee kunnen doen.

De veelvormigheid van de stad is in 2030 een kracht en zorgt voor creativiteit en nieuwe verbindingen en initiatieven. Gouvenaars van verschillende leeftijden, culturen en opvattingen leven met respect voor en met elkaar samen en helpen elkaar waar mogelijk. Sport, kunst en cultuur werken daarin verbindend. En er zijn sfeervolle, toegankelijke ontmoetingsplekken, niet alleen in het centrum, maar ook daarbuiten.

Gouda kent een aantal wijken die in de jaren '60 of '70 van de vorige eeuw zijn ontstaan. In de loop van de jaren '20 werd duidelijk dat een selectie van wijken hard toe was aan vernieuwing, om verloedering van de omgeving vóór te blijven en de buurt toekomstbestendig te maken, onder meer op het gebied van gezondheid, leefbaarheid en veiligheid. In 2030 zijn de grootste stappen in deze wijken gezet, met renovatie, meer groen en ontmoetingsplekken in de publieke ruimte.

Het 'wij-gevoel' wordt omarmd en gevoeld, door oude én nieuwe Gouvenaars. Dit is zichtbaar in de vele burgerinitiatieven en actieve participatie van bewoners. Speciale aandacht gaat uit naar kwetsbare groepen in de samenleving: huishoudens met maatschappelijke uitdagingen als armoede, jeugdzorg en gezondheidsproblemen. De focus ligt op wat inwoners **wel** kunnen en het uitgangspunt is dat alle Gouvenaars gelijke kansen moeten hebben.

"Het moet hier van een ik-ik-ik-maatschappij meer naar een wij-wij-wij-maatschappij met meer respect voor elkaar."

– inwoner van Gouda tijdens het Toekomstatelier

Wat vraagt deze ambitie de komende jaren van de gemeente?

- Het uitdragen van **verdraagzaamheid** en **tolerantie** als centrale kernwaarden bij deze ambitie.
- Het stimuleren en waar wenselijk/mogelijk ondersteunen van initiatieven en evenementen die verbinding tussen verschillende groepen tot stand brengen.
- Het nog sterker gezamenlijk optrekken van de gemeente met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. De samenleving wordt niet alleen ter consultatie en participatie betrokken, maar vanaf de start van een traject als volwaardige samenwerkingspartner en medebeslisser. Voor het benutten van de denkkraft in de stad, dient de gemeente een uitnodigende en faciliterende rol in te nemen door o.a. mensen en partijen bij elkaar te brengen. Bijvoorbeeld in het kader van visievorming of de bundeling van krachten zoals bij Gouda 750 Jaar.
- Goudse successen nadrukkelijk communiceren en vieren. Dit komt het imago van de stad ten goede en versterkt de sociale cohesie onder de bewoners die samen trots kunnen zijn op hun stad.

SDG 1 – Einde aan armoede

- Gelijke toegang tot basisvoorzieningen
- Weerbaarheid van mensen in kwetsbare situaties vergroten
- Maatregelen ter versterking zelfredzaamheid burgers

SDG 3 – Goede gezondheid en welzijn

- Gezonde leefstijl bevolking bevorderen
- Voorzieningen voor sport, recreatie en ontmoeting
- Zelfredzaamheid en zelfstandig wonen van ouderen en mensen met beperking ondersteunen

SDG 10 – Ongelijkheid verminderen

- Sociale, economische en politieke insluiting van iedereen
- Bevorderen sociale cohesie in wijken
- Het verbannen van discriminatie en het nastreven van gelijke kansen

Ambitie 2 Stad die innoveert vanuit de historie – Gouda ligt goed voor toeristen en voor een kennis-centrum bodemdaling

“Gouda moet zich onderscheiden als historische stad op het laagste gebied van Nederland, met bodemdaling als unique selling point.” – ondernemer van Gouda tijdens een toekomstcafé

Gouda spant zich anno 2030 in om een leefbare stad door te kunnen geven aan toekomstige generaties. Niet voor niets was het thema van het 750-jarig bestaan ‘Geef Gouda door’.

In 2030 is de rijke historie nog altijd een centraal kenmerk van Gouda. Gouda is *living history*. Er gaat aandacht uit naar het behoud van cultureel erfgoed en toerisme is een belangrijke bron van inkomsten voor Gouda. De focus is niet meer primair gericht op de kwantiteit van de bezoekers, als wel op de kwaliteit van de bezoekers. De gemiddelde toerist heeft in 2030 een langere verblijfsduur en geeft meer geld uit in Gouda dan 10 jaar geleden. Een toenemend aantal toeristen verblijft nu twee dagen in de stad, als uitvalsbasis voor een bezoek aan Gouda en andere mooie plekken op korte reisafstand van Gouda. Er zijn daarom in 2030 meer overnachtingsmogelijkheden. Waarbij de leefbaarheid van de bewoners in de (binnen)stad gewaarborgd blijft.

Gouda heeft geïnvesteerd in de fysieke uitstraling van de stad om de aantrekkelijkheid en leefbaarheid voor bezoekers en inwoners te vergroten. Zo is er meer aandacht voor het onderhoud en de aanleg van groen in de openbare ruimte. Innovatieve groene daken en muren geven een aantrekkelijk straatbeeld en zorgen daarnaast voor biodiversiteit en wateropvang. Gouda is een leefbare stad voor mens en dier. Het historische water in de binnenstad is uitgebreid en de verbindingen van het water binnen en buiten Gouda, onder meer voor pleziervaart, zijn verbeterd.

Het van oudsher zijn van een laaggelegen stad op veengrond is bepalend geweest voor veel van Gouda's gebeurtenissen en keuzes in het verleden. Al bijna 1.000 jaar leeft de binnenstad van Gouda met bodemdaling. Bodemdaling stoppen is technisch niet mogelijk, voor zover bekend. Wel is Gouda in 2030 bodemdaling-bestendig. De stad spant zich net als voorgaande jaren in om zich zo goed mogelijk aan te passen en voor te bereiden op de gevolgen van bodemdaling. Gouda wordt in 2030 gezien als dé nationale en internationale expert op het gebied van stedelijke bodemdaling. Hier wordt kennis uitgewisseld en worden innovatieve oplossingen bedacht en uitgevoerd om de bodemproblematiek te tackelen. Oplossingen die niet alleen in Gouda zelf, maar ook elders in het land en de wereld kunnen worden toegepast.

“Toerisme is goed en historie is belangrijk, maar Gouda moet geen tweede Amsterdam worden.”

– inwoner van Gouda tijdens een straatinterview

De stad vormt in 2030 de thuisbasis van een gerenommeerd kennis- en expertisecentrum op het gebied van bodemdaling en klimaatadaptatie. De komst van dit centrum heeft andere clusters van bedrijven en instellingen op dit gebied aangetrokken, onder meer op kennisgebied: innovaties kunnen in Gouda immers direct in de praktijk gebracht worden. De stad heeft zo de bodemdaling tot haar kracht gemaakt.

Samen met betrokkenen – naast het kenniscentrum ook huiseigenaren, bewoners, boeren en andere ondernemers, waterschappen en omliggende gemeenten – wordt gekeken hoe de negatieve gevolgen van bodemdaling in Gouda structureel aangepakt kunnen worden.

Wat vraagt deze ambitie de komende jaren van de gemeente?

- Het uitdragen van **authenticiteit** en **leefbaarheid** als centrale kernwaarden bij deze ambitie.
- Het koesteren van het historische karakter, door aandacht voor erfgoed en actief inzetten op een groene en waterrijke uitstraling.
- Het waarborgen dat groei van toerisme de leefbaarheid voor de bewoners in de binnenstad niet schaadt. Kleinschaligheid is een kracht van de stad en dat moet zo blijven.

- Het binnenhalen van een kennis- en expertisecentrum bodemdaling en klimaatadaptatie, in samenwerking met een gerenommeerde universiteit of ander kennis- of opleidingsinstituut. Gouda kan zich niet in algemene zin profileren op innovatie of duurzaamheid: dat is te breed en te algemeen. Gouda moet innoveren op basis van de kracht uit het verleden en bodemdaling leent zich daar goed voor.

SDG 8 – Eerlijk werk en economische groei

- Duurzaam toerisme

SDG 11 – Duurzame steden en gemeenschappen

- Beschermen en versterken van het cultureel erfgoed van de historische stad
- Behouden en versterken van het leefklimaat
- Stedelijke vernieuwing en duurzaamheid in combinatie met meer groen in de openbare ruimte
- Vergroening en ont-tegeling

SDG 13 – Klimaatactie

- Klimaat-robuuste ruimtelijke ordening
- Wateropvangcapaciteit vergroten
- Verhogen van weerbaarheid en aanpassing aan klimaatrisico's

Ambitie 3 Stad die jongeren iets te bieden heeft – Gouda ligt goed met levendige voorzieningen en betaalbare woningen voor jongeren

“Bij een gunstig klimaat voor jongeren horen ook betaalbare woningen. Denk aan studio's, appartementen of studentenwoningen.”

– jonge Gouwenaar tijdens een gesprek

In 2030 weten steeds meer jongeren de stad te vinden om te wonen of studeren. Jongeren die in Gouda opgegroeid zijn en daar willen blijven wonen, jongeren die terugkeren na hun studie of jongeren die Gouda ontdekken als goed alternatief voor de duurdere studentensteden als Utrecht en Rotterdam. Jongeren zijn in Gouda onmisbaar. In het licht van de vergrijzing zorgen ze voor een goede leeftijdsbalans in de stad en bovendien voor dynamiek en vernieuwing.

De beschikbaarheid van betaalbare woningen voor jongeren is een belangrijke voorwaarde voor hen om in Gouda te blijven of komen wonen. Anno 2019 bleven ouderen noodgedwongen wonen in te grote woning, terwijl het voor jongeren en alleenstaande jongvolwassenen lastig was een geschikt huis te vinden. In 2030 wordt gebouwd voor de vraag en is daarom een passend aanbod studenten-, starters- en jongeren-woningen gerealiseerd. Daarnaast wordt actief ingezet op een betere doorstroming op de huizenmarkt en is aandacht voor een goed woon- en leefklimaat voor ouderen.

Ouderen hebben de mogelijkheid om kleiner te gaan wonen binnen de stadsgrenzen in aangepaste seniorenwoningen en woonzorg-arrangementen. Voor deze groep is het belangrijk dat ze dichtbij (zorg)voorzieningen en bekenden kunnen blijven wonen.

Daarnaast zijn er vernieuwende woonvormen, zoals gecombineerde wooncomplexen waar jongeren samenwonen met ouderen.

Naast de aandacht voor jongeren en ouderen, is er ook aandacht voor de (woon)behoefte van andere Gouwenaars. Gouda was al een fijne woonstad voor gezinnen, met veel eengezinswoningen en een gevarieerd aanbod van basis en voorgezet onderwijs, en dat is behouden gebleven.

In samenwerking met de regio, partners en het bedrijfsleven heeft Gouda door actief lobbywerk een lokale vestiging van een hogeschoolinstelling in Gouda aangetrokken. De geboden opleidingen zijn uniek in Nederland, passend bij de profilering van Gouda en aansluitend bij de werkgevers in Gouda en omliggende gemeenten. Zo is er een hbo-opleiding in zorgtechnologie. En er is een opleiding gelieerd aan het kenniscentrum bodemdaling. Beschikbare stageplekken vormen een cruciale schakel om deze studenten – alsmede studenten van buitenaf – aan Gouda te binden.

Voor jongeren is er in 2030 voldoende te doen in Gouda; er zijn sportvoorzieningen, culturele voorzieningen en ook voor een leuke avond uit hoeven jongeren niet meer uit te wijken naar steden als Rotterdam. Ondernemers hebben richting 2030 ingespeeld op de nieuwe groep jongeren. Gouda is nog steeds regelmatig het decor van verschillende evenementen en festivals. Deze worden onder andere gehouden in een nieuwe uitgaansgelegenheid. Met een brede programmering trekt de zaal jong en oud, uit Gouda en de regio. Een welkome aanvulling op het toch al levendige culturele aanbod van bioscoop, filmhuis, Chocoladefabriek, museum en schouwburg. Ook voor tieners is er in 2030 genoeg te beleven. Aan hen werd gevraagd: waar hebben jullie behoefte aan? Daarom zijn een aantal locaties beschikbaar gesteld voor tieners om elkaar buiten school te ontmoeten.

“De hele regio is gebaat bij een hbo of universitaire ICT-opleiding in Gouda. Daar zou Gouda samen met de omliggende gemeenten in op kunnen trekken.” – geïnterviewde i.h.k.v. 360 graden feedback

Wat vraagt deze ambitie de komende jaren van de gemeente?

- Het uitdragen van **vernieuwing** en **vindrijkheid** als centrale kernwaarden bij deze ambitie.
- Het vergroten van de doorstroom, transformeren van leegstaande panden en aanbieden van betaalbare woningen en vernieuwende woonvormen voor (alleenstaande) jongeren en ouderen.
- Het aantrekken van een lokale afdeling van een regionale hogeschoolinstelling in Gouda, bij voorkeur in samenwerking met omliggende gemeenten.
- Het faciliteren van werkgevers in hun ondernemerschap. Goed ondernemerschap is nodig om aantrekkelijke stageplekken voor jongeren aan te kunnen bieden en het aanbod voor jongeren (voorzieningen, uitgaansgelegenheid en evenementen) te vergroten.

SDG 4 – Kwaliteitsonderwijs

- Verbeteren aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt
- Educatie voor duurzame ontwikkeling

SDG 8 – Eerlijk werk en economische groei

- Aanpak van leegstand
- Werk voor iedereen
- Lokale arbeidsmarkt stimuleren

SDG 11 – Duurzame steden en gemeenschappen

- Voorzien in adequate, veilige en betaalbare huisvesting voor alle bewoners

Ambitie 4 Stad met een knooppuntfunctie – Gouda ligt goed voor ontwikkelkansen en ondernemerschap

“De samenwerking tussen de vele ICT-bedrijven in Gouda en verscheidenheid aan zorginstellingen zou verder uitgebouwd kunnen worden.” – inwoner van Gouda tijdens een toekomstcafé

Gouda vormt in 2030 het belangrijkste knooppunt van de Randstad. Gouda heeft dagelijks veel in- en uitgaande bewegingen: je kunt er als werknemer of toerist gemakkelijk komen, als forens prettig wonen en voor bedrijven en zzp'ers is het een ideale ontmoetingsplek. Gouda is zich bewust van de sleutelpositie die de gemeente heeft in de regio. Zo vervult Gouda in 2030 nog altijd de centrumrol als het gaat om voorzieningen. De verbindingen met de G4 en nabijgelegen steden en kernen zijn zeer belangrijk voor het woon-werkverkeer en vestigingsklimaat. In de stad is meer ruimte voor fietsers en voetgangers en is de overstap gemaakt naar elektrisch openbaar vervoer.

Gouda heeft als compacte stad ruimte moeten creëren daar waar ruimte schaars is. Hoogbouw is niet overal wenselijk. Daarom is richting 2030 gekeken waar iets hogere gebouwen mogelijk zijn – bijvoorbeeld in de Spoorzone – maar wel zodanig dat het passend blijft bij de Goudse schaal.

De excellente ligging en goede bereikbaarheid van Gouda bieden kansen voor het creëren van een aantrekkelijk multifunctioneel gebied. Dit multifunctionele gebied biedt ruimte aan woningen, co-working spaces, vergaderzalen en congressen. Landelijke verenigingen en brancheorganisaties zien Gouda als een ideale ontmoetingsplek, vanwege de centrale ligging en goede bereikbaarheid. Niet alleen in economische zin wordt de knooppunt- functie benut, ook op het gebied van recreatie en (top)sport liggen hiervoor kansen.

“De mogelijkheden van de Spoorzone en Goudse Poort dienen beter benut te worden. Hier liggen kansen voor verduurzaming en functievermenging van wonen en werken.”

– Goudse ondernemer tijdens een gesprek

Gouda heeft zich in 2030 ingezet om hoogwaardige bedrijvigheid aan te trekken, bedrijven waarbij er relatief veel waarde wordt toegevoegd aan een dienst of eindproduct. Gouda richt zich, vanwege de schaarse ruimte, dus niet op het aantrekken van ruimte-intensieve en arbeidsextensieve bedrijvigheid, maar op bedrijven die veel werkgelegenheid bieden.

Gouda borduurt in 2030 voort op de sectoren die reeds aanwezig waren in de stad en regio: zorg, ICT en *food*. Gouda heeft samen met de drie andere gemeenten in Cheese Valley stappen gezet in de productie en promotie van Goudse kaas. Het Groene Hart Ziekenhuis heeft de regionale functie behouden. Het ziekenhuis vormt in 2030 samen met andere zorgorganisaties nog altijd zeer belangrijke werkgevers voor Gouda. Er is ingezet op *cure* in de stad en *care* in de regio. Gouda profileert zich op het gebied van technologie in de zorg, waarbij er samenwerking is tussen ICT-bedrijven, zorg en onderwijs. Hiermee wordt ingespeeld op de toenemende vraag naar slimme zorg als gevolg van de landelijke vergrijping.

ICT en nieuwe technologieën zijn ook van groot belang voor het versnellen van de energietransitie en inspelen op klimaatverandering.

Vanuit het bedrijfsleven wordt gewerkt aan clustering: de vorming van innovatienetwerken en onderlinge kennisdeling. Waarbij deelnemende partijen intrinsiek gemotiveerd zijn om aan een cluster deel te nemen en bereid zijn in zo'n cluster te investeren. Bedrijventerreinen hebben een regionaal karakter en op economisch gebied is dan ook sprake van een triple-helix samenwerkingsverband op regionaal niveau.

Er wordt in Gouda ruim baan gegeven aan jonge ondernemers en startups. Oude ambachten worden in 2030 gekoesterd en nieuwe ambachten worden bedreven. De centrale ligging van Gouda leent zich uitstekend voor startups om te experimenteren en groeien in samenwerking met bedrijven door het hele land. Startups maken in Gouda gebruik van gedeelde kantoorpanden en er zijn broedplaatsen voor jonge ondernemers.

“Geen van de andere vier gemeenten in de regio Midden-Holland heeft stedelijke kenmerken en kwaliteiten. Gouda heeft hierin iets te bieden en ligt goed: maak gebruik van de centrumpositie en de ligging als knooppunt.”

– geïnterviewde i.h.k.v. 360 graden feedback

Wat vraagt deze ambitie de komende jaren van de gemeente?

- De centrale kernwaarden bij deze ambitie zijn **ondernemerschap** en **samenwerking**.
- Het blijven waarborgen van een goede bereikbaarheid van en naar Gouda voor inwoners, werknemers en bezoekers per spoor, auto en (snel)fiets.
- Om de fysieke ruimte optimaal in te richten dient te worden uitgegaan van strategische ontwikkellocaties in de stad waarop gericht, planologisch beleid wordt gemaakt. Belangrijke ontwikkelgebieden zijn de Spoorzone – vanwege de ideale ligging nabij het station – en de Goudse Poort: de stadsentree van Gouda zou als visitekaartje van de stad moeten dienen. De verdere inrichting van deze ontwikkellocaties dient nader uitgewerkt worden, waarbij in de op te stellen Omgevingsvisie belangrijke uitgangspunten worden geformuleerd.
- Het ontwikkelen van een goed bereikbaar en aantrekkelijk multifunctioneel woon- en werkgebied en het in samenwerking met het bedrijfsleven mogelijk maken van co-working spaces en vergaderzalen.
- Het aantrekken van hoogwaardige bedrijvigheid en faciliteren van clustervorming. Dit vraagt van de gemeente om samen op te trekken met andere partijen, zowel in het bedrijfsleven en onderwijs als met andere overheden, waarbij ieder zijn bijdrage levert. De verantwoordelijkheid van de gemeente is om de randvoorwaarden te scheppen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat, zoals ruimte en bereikbaarheid.

SDG – 8 Eerlijk werk en economische groei

- (Digitale) verbindingen en bereikbaarheid
- Aantrekkelijk ondernemings- en vestigingsklimaat
- Aanpak leegstand
- Inclusieve arbeidsmarkt: ook mensen met een beperking/ taalachterstand werken

SDG – 9 Een robuuste infrastructuur

- Opbouwen van duurzame en inclusieve industrialisering en innovatie bevorderen
- Infrastructuur voor elektrisch verkeer, schoon openbaar vervoer en fiets

SDG 17 – Partnerschap om doelstellingen te bereiken

- Effectieve publieke, publiek-private en maatschappelijke samenwerkingsverbanden

5. Regionale samenwerking: groter denken en positie kiezen

“Voor Gouda is het goed om zich te bezinnen; advies is om de lead te nemen, niet op een arrogante manier, maar met respect voor de ander en op inhoud.” – geïnterviewde i.h.k.v. 360 graden feedback

Gouda heeft richting 2030 de samenwerking met andere gemeenten geïntensiveerd en de eigen samenwerkingscultuur verbeterd. De gemeente neemt daarbij een voorbeeld aan inwoners en ondernemers, die vaak allang niet meer in termen van gemeentegrenzen denken. Regionale samenwerking biedt agglomeratievoordelen, met als uitgangspunt dat ieders kwaliteiten door samenwerking beter worden benut. Zo heeft Gouda een stedelijk karakter en biedt het centrumvoorzieningen voor omliggende gemeenten. En mist Gouda de fysieke ruimte voor uitbreiding of het vestigen van bijvoorbeeld grootschalige distributiecentra; ruimte die de buurgemeenten wel hebben.

Te lang heeft Gouda nagelaten positie in te nemen en om duidelijke keuzes te maken. In 2030 is dit inmiddels doorbroken en daarvoor was lef nodig. Gouda heeft een stap voorwaarts moeten zetten: vaker het voortouw genomen en bewust kansen gepakt. Gouda heeft geïnvesteerd in het verbeteren van het wervend vermogen van de gemeente. Waarbij het niet om *force* gaat maar om *power*. Het gaat niet om de interactie tussen partijen en wie het voor het zeggen heeft, maar om een zeker energieniveau en het bereiken van resultaten. Om het verwerven van een leidende positie door *power* op inhoud.

Gouda neemt anno 2030 in regionale samenwerking dus regelmatig een voortrekkersrol, die altijd verdiend wordt op inhoud. Per opgave wordt verkend op welke schaal en bij welke gemeenten mogelijke strategische allianties liggen. Waarbij het eigen belang en het belang van de alliantie voor alle deelnemers overlappen en er sprake van complementariteit is.

Binnen de regio Midden-Holland vormen grenzen anno 2030 geen barrières meer. Er is gezocht naar de verbindende factor van de regio en een overkoepelende identiteit geformuleerd, waar alle gemeenten zich in herkennen en naar handelen. Samen is een heldere agenda opgesteld. Ook met Alphen aan den

Rijn en Woerden is een gezamenlijke strategische agenda opgesteld. Deze agenda's zijn niet zomaar documenten, maar vormen de basis om diverse grote opgaven samen aan te pakken. Er zijn immers steeds meer complexe maatschappelijke opgaven en ambities die vragen om een bepaalde schaalgrootte. Met behulp van sterke agenda's kan een strategischere positie verworven worden bij Rijk en provincie, zodat er meer wordt geïnvesteerd in de stad Gouda en de omliggende regio.

“Samenwerking is onmisbaar en wordt steeds belangrijker. Je moet niet voor je eigenbelang kiezen, maar elkaar wat gunnen. Alleen dán is er kans op een voor allen profijtelijke en duurzame samenwerking.” – respondent online stemmen

Succesvolle regionale samenwerking betekent voor Gouda niet dat alle successen zich op Gouds grondgebied hoeven te bevinden. Zo vormt het Groene Hart deel van de aantrekkingskracht van Gouda. Regionale samenwerking gebeurt op basis van gelijkwaardigheid, waarbij alle partners geven en nemen. Voor samenwerking is het nodig om je eigen agenda en belangen uit te lijnen op die van de gezamenlijke agenda. Geslaagde trajecten zijn dan ook te danken aan het optrekken vanuit gezamenlijk belang.

Gouda kijkt in 2030 verder dan alleen regio Midden-Holland en het AGW-verband. Zo heeft Gouda de krachten gebundeld met andere middelgrote gemeenten in Zuid-Holland om mogelijke kansen te verkennen voor samenwerking met de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag en InnovationQuarter, de regionale ontwikkelingsmaatschappij voor Zuid-Holland.

“Eigenlijk is de schaal van regio Midden-Holland te klein; het is wenselijk om de samenwerking in een groter verband te zoeken en meer gewicht in de schaal te leggen. Anders mist Gouda kansen.” – geïnterviewde i.h.k.v. 360 graden feedback

Wat vraagt dit de komende jaren van de gemeente?

- Het uitdragen van **samenwerking** en **gelijkwaardigheid** als centrale kernwaarden.
- Intergemeentelijke samenwerking intensiveren en actief strategische allianties aangaan per opgave, waarbij ieders kracht wordt benut. Samenwerking wordt gedreven vanuit inhoud, niet noodzakelijkerwijs vanuit ligging. Successen kunnen zich ook buiten de Goudse gemeentegrenzen bevinden.
- Investeren in het verbeteren van haar wervend vermogen en het creëren van condities waardoor andere gemeenten zich graag bij Gouda willen aansluiten, waarbij de inhoud het vertrekpunt vormt. Dat vraagt van de gemeente om een stap voorwaarts te zetten: een leidende rol en iets bieden, zonder de belangen van de omliggende gemeenten uit het oog te verliezen. Dat vraagt ook een andere houding en mogelijk een andere samenstelling van je organisatie: het vereist meer capaciteit op regionale samenwerking en andere competenties.
- Het voortzetten en verstevigen van de reeds bestaande samenwerkingsverbanden, zoals de regio Midden-Holland (gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas), de netwerkconstructie met Alphen aan de Rijn en Woerden, Cheese Valley en rondom de Oude Hollandse Waterlinie.
- Met de regio Midden-Holland en in AGW-verband een sterke, gezamenlijke strategische agenda opstellen en uitvoeren. Alsmede het intensiveren van de samenwerking met onderwijsinstellingen en ondernemers in Gouda en de regio. Zo wordt er in Midden-Holland momenteel een regionaal economisch koersdocument opgesteld in *triple helix* verband.
- Het verkennen van mogelijke nieuwe allianties, op basis van inhoud (wat heeft deze gemeente ons te bieden en wat kunnen wij deze gemeente bieden?). Gedacht kan worden aan gemeente Leiden op het gebied van zorg en/of veiligheid, Zoetermeer op het gebied van infrastructuur en met de Economic Board Zuid-Holland op economisch vlak.
- Leren van de aanpak van andere gemeenten door de verbinding te zoeken met steden die met vergelijkbare problematiek of opgaven kampen.

Deel 3 VERANTWOORDING

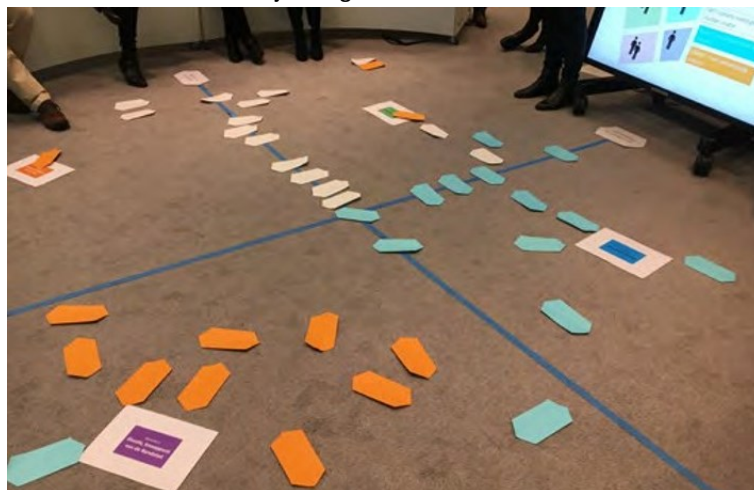

De weg naar de toekomstvisie

De toekomstvisie Gouda 2030 is tot stand gekomen samen met de stad. Hieronder volgt zowel een omschrijvend overzicht van het traject, als een chronologisch overzicht van alle activiteiten.

Fase 1: Voorbereiding en vooronderzoek – september & oktober 2018

In de eerste fase is de startsituatie van Gouda bepaald. Daarin kwam het verleden aan de orde: door welke ontwikkelingen is het Gouda van nu gevormd? Er is gekeken naar hoe Gouda er nu uitziet, wat de sterktes en zwaktes zijn en welke trends en opgaven er voor Gouda liggen. Naast deskresearch heeft hiervoor een sessie plaatsgevonden met de gemeenteraad, regiegroep – waarin allerlei mensen met verschillende achtergronden deelnemen en die als inwoner of vanuit hun professie iets met Gouda hebben – en de ambtelijke organisatie.

Fase 2: inbreng ophalen voor toekomstscenario's – oktober t/m december 2018

Op 15 oktober vond de externe aftrap van het traject voor de toekomstvisie plaats met leerlingen uit groep 8 van basisschool De Goudakker. Zij hebben aan de hand van tekeningen aan de toenmalig burgemeester Milo Schoenmaker verteld hoe zij de toekomst van Gouda zien.

Voor het maken van de toekomstscenario's is de gemeente met de stad in gesprek gegaan om informatie op te halen over hoe zij de toekomst zien. Dit gebeurde onder andere via een Toekomstatelier op 12 november, waar een groep van ruim 50 inwoners en partners uit de stad brainstormden in de kantine van voetbalvereniging Jodan Boys. Daarnaast vond een aantal Turbosessies plaats: tijdens een bijeenkomst van Gouda

Bruist, een sessie met ondernemers en een dialoog met de Marokkaanse gemeenschap. Er zijn interviews gehouden met de burgemeesters van omliggende gemeenten en een gedeputeerde van de provincie Zuid-Holland om Gouda te voorzien van 360 graden feedback uit de regio.

De informatie uit deze fase vormde de basis voor het opstellen van vier toekomstscenario's. De vier concepttoekomstscenario's zijn getoetst in sessies met regiegroep, raad en ondernemers.

Fase 3: Vier toekomstscenario's voorleggen aan de stad januari t/m maart 2019

De vier toekomstscenario's (zie pagina 32) schetsten een doorkijk naar hoe de stad er mogelijk uit zou kunnen zien in 2030. De scenario's dienden als dialooginstrument: ze hielpen inwoners en andere betrokkenen om zich in de toekomst van Gouda te verplaatsen en een goede discussie te voeren over de gewenste koers voor de gemeente.

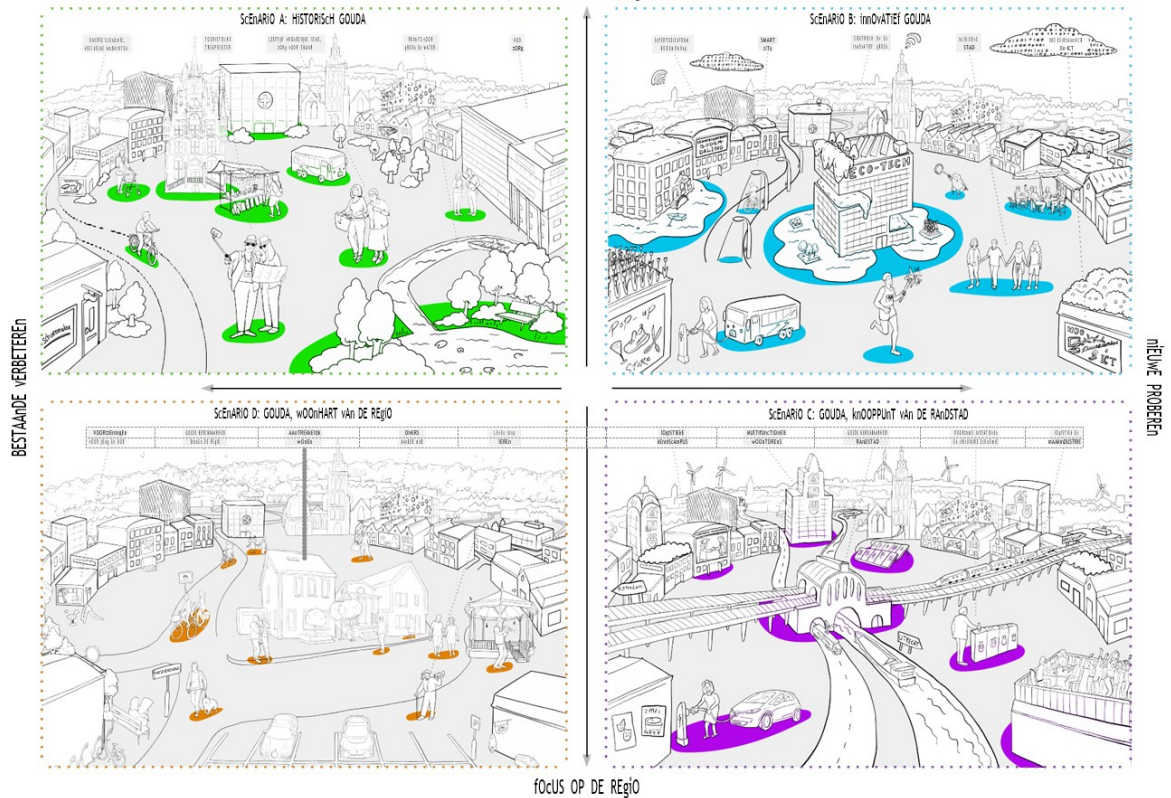
Evenzo belangrijk als de vraag *'welk scenario heeft uw voorkeur'* was de vraag *'welke elementen uit dat scenario vindt u aantrekkelijk'*.

Van 11 tot en met 15 februari was het de Week van Gouda's Toekomst. Een week waarin Gouvenaars op verschillende plekken in de stad hun mening konden geven over de vier scenario's. Dit gebeurde onder andere online, op scholen, tijdens toekomstcafés en op straat.

Vier scenario's die zijn voorgelegd in de week van Gouda's Toekomst

fOCUS BinnEn DE STADsREnZEn

Tijdens de Week van Gouda's toekomst gaven op drie scholen 170 leerlingen hun mening over de Goudse toekomst in 2030. Ook waren er vijf aanloopmomenten waarbij zo'n 250 mensen zijn gesproken en vonden vier georganiseerde bijeenkomsten plaats met verschillende doelgroepen. Ongeveer 300 Gouwnaars namen de moeite om online hun mening over de scenario's te geven.

Gedurende deze fase is in verschillende sessies gesproken met een afvaardiging van Gouda Onderneemt en er heeft een gesprek plaatsgevonden met de voorzitter van jongerenvereniging Yunited.

Fase 4: consultatie concept toekomstbeeld – maart t/m zomer 2019

Op basis van alle reacties op de vier toekomstscenario's zijn een aantal conceptambities geformuleerd die samen het toekomstbeeld voor Gouda 2030 vormen. Deze ambities zijn niet tot stand gekomen door slechts één van de vier scenario's als uitgangspunt te nemen. Er is een combinatie gemaakt van vaak genoemde aantrekkelijke elementen van de verschillende scenario's om zo tot een zogeheten compositiescenario te komen. Daarnaast zijn aan dit gewenste toekomstbeeld elementen toegevoegd waarvan was aangegeven dat ze in de scenario's onderbelicht waren gebleven of ontbraken.

De concept toekomstvisie is in sessies voorgelegd aan de regiegroep en de raad en op basis daarvan aangescherpt. De bijgestelde versie is aangeboden aan het college en vervolgens de raad.

De rol van de Regiegroep

In de regiegroep waren verschillende 'disciplines' vertegenwoordigd. Ieder lid nam deel op persoonlijke titel; inbreng werd dus niet per se namens een bedrijf, organisatie of doelgroep gegeven. Ook al is de regiegroep zo breed en divers mogelijk samengesteld, het is niet de bedoeling geweest om te streven naar een representatieve samenstelling van alle inwoners in de stad of om alle doelgroepen of netwerken te vertegenwoordigen. Eenvoudigweg omdat dit niet lukt in een gezelschap met deze omvang.

De rol van de regiegroep is vastgelegd toen de gemeenteraad in februari 2018 heeft besloten om te starten met een traject om te komen tot een toekomstvisie. De regiegroep heeft in nauwe samenwerking met Futureconsult gewerkt naar een beeld van Gouda in 2030 toe en heeft als accenten meegekregen om te waarborgen dat inwoners goed betrokken zijn of worden, dat het eindproduct binnen de door de raad aan de voorkant afgegeven kaders wordt opgeleverd en dat het college over de tussentijdse voortgang wordt geïnformeerd en om signalen af te geven of risico's te benoemen die om een tussen-tijdse bijsturing of richtinggevende uitspraken vragen van college of raad.

De rol van de Klankbordgroep

De Klankbordgroep Toekomstvisie Gouda 2030 is ingesteld door de gemeenteraad.

De Klankbordgroep was namens de raad klankbord voor de Regiegroep: zij volgde de voorgenomen plannen in het proces van het visietraject en bracht via de voorzitter haar visie en wensen in, in de Regiegroep.

De Klankbordgroep koppelde haar bevindingen terug aan de raad; zij deelde haar visie en voorzag de raad van informatie die van belang is voor de uiteindelijke besluitvorming door de raad over het einddocument Toekomstvisie Gouda 2030.

*Slotbijeenkomst 9 mei
dialogo tussen leden van de regiegroep en de klankbordgroep*

De aandacht van de Klankbordgroep heeft zich vooral gericht op voldoende en brede betrokkenheid van inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties; het bereiken van minder toegankelijke groepen, op zoek naar 'nieuwe geluiden' en aansprekende scenario's. Ook haalbare actieplannen, prioritering en beschikbare middelen hebben de aandacht van de klankbordgroep gehad; de inzet was gericht op een onderscheidende richtinggevende toekomstvisie die beeldend voor de stad is en een goed bruikbaar afwegingskader biedt voor de raad voor toekomstige beslissingen. gevende toekomstvisie die beeldend voor de stad is en een goed bruikbaar afwegingskader biedt voor de raad voor toekomstige beslissingen.

Chronologisch overzicht van stappen en activiteiten

Bestuurlijke besluitvorming tot start

- 4 juli 2017: memo van het college van BenW aan de gemeenteraad (dossiernummer 1277) met een eerste idee om in te zetten op een toekomstvisie, ter bespreking met de gemeenteraad
- 26 september 2017: raadsmemo start toekomstvisie t.b.v. voorbereiding op raadsbijeenkomst 2 oktober 2017
- 2 oktober 2017: raadsbijeenkomst start traject toekomstvisie
- 16 januari 2018: besluitvorming in BenW over aanbidding raadsvoorstel aan gemeenteraad om te starten met de toekomstvisie
- 7 februari 2018: verkenning in de gemeenteraad rondom toekomstvisie
- 21 februari 2018: raadsbesluit om te starten met de toekomstvisie (dossiernummer 1653). Tijdens deze raadsvergadering is tevens een motie aangenomen met als verzoek om de SDG's mee te nemen in de toekomstvisie

Vorbereidingen: aanbesteding, samenstelling regiegroep, start klankbordgroep en aanvraag subsidie

- maart-april 2018: aanbesteding via een 3-offertetraject voor de begeleiding bij dit traject door een deskundig bureau
- mei – juni 2018: samenstelling leden regiegroep
- juni – juli 2018: voorbereiding en verzending subsidieaanvraag richting provincie Zuid-Holland voor een bijdrage in de kosten van het traject
- 6 juni 2018: eerste bijeenkomst klankbordgroep (in oprichting)
- 10 juli 2018: tweede bijeenkomst klankbordgroep

Fase 1: bespreken plan van aanpak, input verzamelen SWOTanalyse en inventarisatie feiten en cijfers

- 4 september 2018: eerste bijeenkomst regiegroep, o.a. bespreking plan van aanpak
- 10 september 2018: werksessie met ambtenaren om input op te halen voor o.a. de SWOT-analyse
- 11 september 2018: derde bijeenkomst klankbordgroep
- 26 september 2018: vierde bijeenkomst klankbordgroep
- 28 september 2018: formele toekenningsbrief subsidie door de provincie Zuid-Holland
- 1 oktober 2018: werksessie met de gemeenteraad om input op te halen voor o.a. de SWOT-analyse
- 12 oktober 2018: toevoeging 5 leden aan de regiegroep op voordracht van de gemeenteraad

- 15 oktober: publiek publiciteitsmoment voor start toekomstvisie met kinderen uit groep 8 van basisschool de Goudakker die Gouda in 2030 in tekeningen hebben verbeeld
- 16 oktober: vijfde bijeenkomst klankbordgroep
- 18 oktober 2018: tweede bijeenkomst regiegroep, o.a. presentatie feiten en cijfers over Gouda en werksessie om input op te halen voor de SWOT-analyse

Fase 2: inbreng ophalen voor toekomstscenario's en 360 graden feedback regio

- 7 november 2018: interview met burgemeester Krimpenerwaard i.r.t. 360 graden feedback uit de regio
- 12 november 2018: interview met burgemeester Waddinxveen i.r.t. 360 graden feedback uit de regio
- 12 november 2018: toekomststatelier bij Jodan Boys – gelegenheid voor inwoners en andere belangstellenden om ingrediënten aan te leveren voor de scenario's
- 14 november 2018: interview met burgemeester Alphen aan den Rijn i.r.t. 360 graden feedback uit de regio
- 19 november 2018: bijeenkomst van Gouda Bruist met ruimte in het programma voor het ophalen van input vanuit de stad
- 20 november: zesde bijeenkomst klankbordgroep
- 21 november: dialoogbijeenkomst voor Marokkaanse vrouwen o.l.v. één van de leden van de regiegroep
- 22 november 2018: derde bijeenkomst regiegroep, o.a. bespreking opbrengst Toekomststatelier, delen tussenstand 360 graden feedback uit de regio en werksessie rondom assenkruis (t.b.v. scenario's)
- 27 november 2018: eerste overleg met Gouda Onderneemt en naar aanleiding daarvan o.a. toevoeging bestuurslid Gouda Onderneemt aan regiegroep
- 6 december 2018: interview met gedeputeerde provincie Zuid-Holland i.r.t. 360 graden feedback uit de regio
- 6 december 2018: interview met burgemeester Zuidplas i.r.t. 360 graden feedback uit de regio
- 18 december: 2e dialoogbijeenkomst voor Marokkaanse vrouwen o.l.v. één van de leden van de regiegroep
- 20 december: zevende bijeenkomst klankbordgroep
- 8 januari 2019: raadsmemo over de tussentijdse voortgang in het traject van de toekomstvisie (dossiernummer 2558)
- 14 januari 2019: interview met burgemeester Woerden i.r.t. 360 graden feedback uit de regio
- 15 januari 2019: raadsbijeenkomst met o.a. als doel om de 4 scenario's te bespreken en aan te scherpen

- 16 januari 2019: gesprek Peter Savelberg
- 17 januari 2019: vierde bijeenkomst regiegroep, o.a. gericht op bespreking en aanscherping 4 concept-scenario's
- 18 januari 2019: bespreking voorlopige opbrengst 360 graden feedback in informele setting BenW
- 18 januari 2019: interview met burgemeester Leiden i.r.t. 360 graden feedback uit de regio
- 22 januari 2019: tweede bijeenkomst met Gouda Onderneemt – sessie met Expert- groep, met o.a. als doel om de 4 scenario's te bespreken en aan te scherpen
- 29 januari 2019: achtste bijeenkomst klankbordgroep

Fase 3: Vier toekomstscenario's voorleggen aan de stad

- 11-15 februari: Week van Gouda's Toekomst (incl. publiciteitscampagne)
 - hele week: online raadpleging
 - 11 februari: debat leerlingen Driestar college
 - 11 februari: gesprek met leerlingen groep 8 en ouders op het schoolplein van de Calvijnsschool
 - 12 februari: interviews passanten markt bij winkelcentrum Bloemendaal
 - 12 februari: toekomstcafé voor ondernemers in het Huis van de Stad i.s.m. Gouda Onderneemt

- 13 februari: interviews passanten markt bij winkelcentrum Goverwelle
 - 13 februari: interviews bezoekers Chocoladefabriek
 - 14 februari: interviews passanten Markt (binnenstad)
 - 14 februari: werksessie voor ambtenaren
 - 14 februari: toekomstcafé voor inwoners in De Zalm
 - 15 februari: gesprek met leerlingenraad en interviews met leerlingen Goudse waarden
- 21 februari 2019: vijfde bijeenkomst regiegroep, o.a. gericht op bespreking opbrengst Week van Gouda's Toekomst, inbreng voorkeur leden regiegroep t.a.v. vier scenario's en bespreking ideeën over vormgeving eindproduct
 - 4 maart: negende bijeenkomst klankbordgroep
 - 19 maart: derde bijeenkomst met Gouda Onderneemt – sessie met Expertgroep, met o.a. als doel om aanvullingen te leveren op de SWOT-analyse en input te leveren t.b.v. de toekomstvisie
 - 21 maart: gesprek met voorzitter Yunited, om de inbreng van jongeren (± 18-25 jaar) mee te nemen in de toekomstvisie

Fase 4: consultatie concept toekomstbeeld

- 26 maart 2019: bespreking houtskoolschets van toekomstvisie in informele setting BenW
- 26 maart 2019: zesde bijeenkomst regiegroep, o.a. bespreking houtskoolschets van toekomstvisie
- 27 maart: tiende bijeenkomst klankbordgroep, o.a. bespreking houtskoolschets van toekomstvisie
- 9 april 2019: raadssessie, o.a. bespreking 1e concept toekomstvisie
- 15 april 2019: interview burgemeester Bodegraven-Reeuwijk i.r.t. 360 graden feedback uit de regio
- 9 mei 2019: slotbijeenkomst regiegroep, gecombineerd met de leden van de klankbordgroep

Bestuurlijke besluitvorming over toekomstvisie

- 18 juni: besluitvorming in college van BenW
- 3 juli: verkenning en debat in gemeenteraad
- 10 juli: besluitvorming in gemeenteraad

Namens het college van burgemeester en wethouders van Gouda,

*Mirjam Salet
(wnd. burgemeester)*

*Corine Dijkstra
(wethouder)*

*Michiel Bunnik
(wethouder)*

Bronnen

- Algemeen Dagblad (2018). *'Jongeren kerken wel, maar anders'*. 8 januari 2018. Geraadpleegd via [website](#)
- Buurtmonitor Integratie (2019). *Arbeid en inkomen 2017 – Gouda*. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Geraadpleegd via [website](#)
- CBS (2015). *Bodemgebruik; uitgebreide gebruiksvorm, per gemeente*.
- CBS (2016a). *Pendelgegevens*.
- CBS (2016b). *Regionale prognose 2017-2040; bevolking, intervallen, regio-indeling 2015*.
- CBS (2016c). *Arbeidsdeelname; binding met de arbeidsmarkt*.
- CBS (2018a). *Regionale prognose 2017-2040; Huishoudens, intervallen, regio-indeling 2015*.
- CBS (2018b). *Huishoudens naar buurt 2018*.
- CBS (2018c). *Voorraad woningen; gemiddeld oppervlak; woningtype, bouwjaarklasse, regio*.
- CBS (2019a). *Regionale kerncijfers Nederland*.
- CBS (2019b). *Banen van werknemers in december; economische activiteit (SBI2008), regio*.
- CBS (2019c). *Vestigingen van bedrijven; bedrijfstak, gemeente*.
- CBS (2019d). *Arbeidsdeelname; regionale indeling 2018*.
- CBS en RIVM (2016). *Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen*.
- Deltares (2018). *Quick scan MKBA bodemdaling binnenstad Gouda*.
- Gemeente Gouda (2015). *Continu Vakantie Onderzoek*. Geraadpleegd via [website](#)
- Gemeente Gouda (2017). *Rapportage woonruimteverdeling Gouda 2017*. Afd. RBA, JdH.
- Gemeente Gouda (2018a). *Factsheet Toerisme in Gouda 2017*. Onderzoek & Statistiek Gemeente Gouda
- Gemeente Gouda (2018b). *Actief als vrijwilliger*. Geraadpleegd via [website](#)
- Gemeente Gouda (2018c). *Bevolking prognose*. Geraadpleegd via [website](#)
- Gemeente Gouda (2018d). *Bedrijven in Gouda; bedrijfsvestigingen*. Geraadpleegd via [website](#)
- Gemeentelijke Duurzaamheidsindex Gouda (2018). Geraadpleegd via [website](#)
- *Cijfers over wonen en bouwen 2016*. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- Hoogstra, G.J. (2013). *Location changes of jobs and people: analysis of population employment interactions and impacts of gender and geography*. Universiteit van Groningen.
- Klimaatatlas Rijnland (2018). *Overstromingsbeeld Rijnland*. Geraadpleegd via [website](#)
- *Kamer van Koophandel. Regiodata, regio in beeld*. Geraadpleegd via [website](#)
- NBTC-NIPO research (2019). *Toeristisch bezoek aan steden 2018. Rapportage jaarstukken*.
- PBL (2017a). *Stedelijke regio's als motoren van economische groei. Wat kan beleid doen?* Den Haag, 2017.
- PBL (2017b). *Leegstand van kantoren 1991 – 2017*.
- PBL/CBS (2019). *Regionale prognose 2017-2040; bevolking, intervallen, regio-indeling 2015*.
- Platform31 (2017). *Naar een strategie voor middelgrote steden*.
- Sociaal en Cultureel Planbureau (2017). *Dorpsleven tussen stad en land. Slotpublicatie Sociale Staat van het Platteland*. Den Haag, maart 2017.